

Nazwa projektu Ustawa o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Łukasz Krasoń – Sekretarz Stanu, Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Anna Skowrońska-Kotra Zastępca dyrektora Biura Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych, tel. 538 117 590 Sekretariat.BON@mrpips.gov.pl	Data sporządzenia 29.08.2025 r. Źródło: Inicjatywa własna Nr w wykazie prac: UD168
---	--

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Ustawa o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami, zwana dalej „Ustawą”, rozwiązuje problem braku systemowego dostępu do usługi asystencji osobistej, niezbędnej dla możliwości realizacji prawa do niezależnego życia osób wymagających intensywnego wsparcia (persons with high-support needs). Konieczność wprowadzenia tego rodzaju regulacji wynika m.in. z zobowiązań zawartych w ratyfikowanej przez Polskę w 2012 roku Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, a szczególnie z artykułu 19 tej Konwencji, który gwarantuje osobom z niepełnosprawnościami prawo do niezależnego życia i pełnego włączenia w społeczność lokalną.

Przyczyny i potrzeba rozwiązań planowanych w projekcie:

1. Brak systemowych regulacji: Dotychczas usługi asystencji osobistej były realizowane głównie w ramach Programu „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej” finansowany z Funduszu Solidarnościowego, co nie zapewniało ciągłości i powszechności wsparcia. Obecnie dostęp do tych usług jest uzależniony od lokalnych programów i projektów, co powoduje, że osoby z niepełnosprawnościami w różnych regionach kraju mają nierówny dostęp do niezbędnego wsparcia. Z raportu Najwyższej Izby Kontroli (2023) wynika, że asystencja osobista wymaga wdrożenia systemowego, na poziomie ustawowym.

2. Realizacja zobowiązań międzynarodowych: Polska, jako strona Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, jest zobowiązana do zapewnienia tym osobom możliwości prowadzenia niezależnego życia w społeczności lokalnej. Komitet ONZ ds. Praw Osób z Niepełnosprawnościami wielokrotnie wskazywał na konieczność wdrożenia uregulowanej ustawowo asystencji osobistej jako narzędzia realizacji tego prawa.

3. Realizacja zapisów Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030, w tym dotyczących deinstytucjonalizacji wsparcia.

4. Zwiększenie poziomu niezależności i komfortu życia codziennego: Usługa asystencji osobistej pozwala osobom z niepełnosprawnościami na podejmowanie i realizowanie decyzji dotyczących ich codziennego życia, co jest kluczowe dla ich niezależności i aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym. Pozwala to na ograniczenie systemowej dyskryminacji oraz wsparcie w pełnieniu ról społecznych i zawodowych, które bez tego wsparcia będzie znacznie utrudniona lub niemożliwa do realizacji. Niemożność zaspokojenia, w sposób godny podstawowych potrzeb życiowych, w tym dotyczących samoobsługi lub uzależnienie w tym zakresie od członków

rodzin nie pozwala na osiągnięcie możliwie pełnego dobrostanu psychofizycznego. Co więcej, może prowadzić do wycofywania się osób z niepełnosprawnościami z życia społecznego i zawodowego.

5. Wsparcie dla rodzin i opiekunów: Brak systemowego wsparcia w postaci asystencji osobistej znacząco obciąża rodziny i opiekunów osób z niepełnosprawnościami. Sprawia, że wspieranie osób z niepełnosprawnościami w życiu codziennym staje się główną, a często – z konieczności – jedyną rolą społeczną, którą podejmują osoby opiekuńcze (zazwyczaj kobiety). Wprowadzenie ustawy odciąży te osoby, pozwalając im na długoterminowe planowanie swojej aktywności życiowej, w tym zawodowej, oraz całościową poprawę ich jakości życia.

Sytuacja aktualna oraz obowiązujący stan prawny

W Polsce, zgodnie z danymi z Elektronicznego Krajowego Systemu Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności (EKSMOoN) z I kwartału 2024 r., żyje 1 181 563 osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności.

Osoby z niepełnosprawnością charakteryzują się zróżnicowanymi potrzebami wsparcia. Do dnia 31 grudnia 2023 r. funkcjonujący system nie pozwalał precyzyjnie dopasowywać wsparcia posługując się dużymi podziałami (np. znaczny, umiarkowany, lekki stopień niepełnosprawności). Od 1 stycznia 2024 r. wdrażane jest ustalanie potrzeby wsparcia pod kątem funkcjonalnym, jednak nadal nie pozwala ono na kierowanie niektórych dedykowanych instrumentów wsparcia. Ma to szczególne znaczenie, bowiem wśród tej bardzo licznej i zróżnicowanej grupy są osoby wymagające bardzo intensywnego wsparcia (persons with high-support needs), w tym wsparcia w wielu czynnościach życia codziennego, w tym także przez całą dobę. Aktualnie osoby te, z wyjątkiem wsparcia dostępnego w niewielkiej liczbie samorządów czy realizowanego przez organizacje pozarządowe w formie projektowej lub programowej), nie mają realnych i stabilnych alternatyw dla zamieszkania w instytucjach całodobowych, takich jak domy pomocy społecznej czy zakłady opiekuńczo-lecznicze.

Od 2019 r. realizowany jest przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej program „Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością” (dalej „Program”), w ramach którego, w dedykowanych naborach, wnioski i oferty o finansowanie projektowej asystencji mogą składać zarówno jednostki samorządu terytorialnego (gminy i powiaty), jak i organizacje pozarządowe. Program ma na celu zapewnienie dostępności do usług asystencji osobistej, tj. wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym osób z niepełnosprawnościami. Podstawą prawną Programu jest art. 7 ust. 5 ustawy z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Solidarnościowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1848). Program finansowany jest ze środków Funduszu Solidarnościowego, o którym mowa w ww. ustawie.

Realizacja Programu uwidoczniła wzrost zainteresowania świadczeniem usług asystencji osobistej i pozyskiwaniem środków pochodzących z Funduszu Solidarnościowego.

W programie realizowanym przez jednostki samorządu terytorialnego w 2023 r., łączna wnioskowana przez te jednostki kwota środków z Funduszu Solidarnościowego wyniosła 756 mln zł, przy dostępnym budżecie w wysokości 505 mln zł. W konsekwencji pomniejszono wartość przyznanych środków, uwzględniając przy tym procent środków jakie poszczególne województwa wykorzystwały na realizację Programu w roku 2021. Z kolei, w przypadku wniosków jednostek samorządu terytorialnego na realizację Programu w roku 2024, ich wartość wyniosła już 1 288 mln zł. W związku z faktem, iż kwota ta znacząco przekraczała dostępny budżet wynoszący 760 mln zł, dokonano redukcji wartości wniosków o ponad 528 mln zł, tj. do wysokości 58,97% wnioskowanej przez jednostki samorządu terytorialnego kwoty. Podobnie w edycji konkursu na 2025 r. łączna wartość złożonych wniosków opiewała na kwotę 1776,3 mln zł i przekraczała dostępny budżet, wynoszący 1000,5 mln zł. W związku z powyższym dokonano stosownego pomniejszenia wartości wniosków o 775,9 mln zł, tj. do 56,32 % wnioskowanej kwoty jednolicie dla każdego z województw.

Podobna sytuacja ma miejsce w przypadku realizacji Programu przez organizacje pozarządowe. Do Programu w edycji na 2023 r. wpłynęły oferty na jego realizację od organizacji pozarządowych na kwotę 223 mln zł.

Wnioskowana kwota znacznie przekroczyła dostępny budżet, w związku z czym konieczne było ograniczenie wysokości przekazanych środków do kwoty 155 mln zł. Z kolei, dla Programu w edycji na 2024 r. organizacje pozarządowe złożyły oferty na realizację Programu już na kwotę 424 mln zł. W skutek ograniczeń budżetowych wysokość przekazanych środków zmniejszona została do kwoty 225 mln zł.

Należy również wskazać, że na przestrzeni lat, wzrastała w istotny sposób liczba podmiotów realizujących Program. W przypadku jednostek samorządu terytorialnego w 2019 r. program realizowany był przez 52 gminy i powiaty. Już jednak w 2024 r., liczba ta wzrosła do 1717 gmin i powiatów. Natomiast w 2025 r. Program będzie realizować już 1970 samorządów. Organizacje pozarządowe uczestniczą w Programie od 2020 r., w którym to roku zaangażowanych było w jego realizację 20 takich podmiotów. W 2024 r., realizatorami Programu jest już 205 organizacji pozarządowych. W 2025 r. będzie to około 250 podmiotów.

Szacuje się, że docelowo (dla roku 10 od uchwalenia Ustawy) ok. 500 organizacji pozarządowych oraz spółdzielni socjalnych będzie realizować ustawową asystencję osobistą, co wynika m.in. z systemowego charakteru asystencji osobistej, znacznie wyższego poziomu stabilności świadczenia asystencji osobistej, naturalnego wzrostu liczby organizacji pozarządowych zainteresowanych świadczeniem asystencji osobistej, jak również rozszerzeniem podmiotów mogących potencjalnie realizować ustawową asystencję osobistą, m.in. o spółdzielnie socjalne. Wdrożenie Ustawy spowoduje, tak jak to miało miejsce w innych krajach europejskich, również znaczące przyspieszenie bardzo oczekiwanego rozwoju ekonomii społecznej w zakresie realizacji usług społecznych.

W ramach Programu z usług asystencji osobistej skorzystało: w 2019 r. – 112 osób, w 2020 r. – 9.762 osoby, w 2021 r. – 19.770 osób, w 2022 r. – 37.858 osób, w 2023 r. – 44.092 osoby.

Powyższe dane wskazują, że formuła projektowej realizacji usługi asystenckiej nie jest wystarczająca i konieczne jest wdrożenie systemowych rozwiązań. Ponadto należy wskazać, że uzależnienie tak istotnego instrumentu wsparcia niezależnego życia osób z niepełnosprawnościami od lokalnie realizowanych programów i projektów powoduje, że osoby z niepełnosprawnościami w różnych regionach kraju mają nierówny dostęp do niezbędnego wsparcia.

Wpływ asystencji osobistej na osoby z niepełnosprawnościami, członków ich rodzin oraz rynek pracy

Dostępne informacje (m.in. raporty RPO – raport pt. „Dostępność usług asystencji osobistej i mieszkań wspomaganych” z 2020 r.) wskazują, że możliwość korzystania z asystencji osobistej wywiera istotny wpływ na życie osób z niepełnosprawnościami. Dzięki tej usłudze możliwa jest poprawa dobrostanu emocjonalnego osób z niepełnosprawnościami, pozytywnie wpływa ona na pewność siebie osób z niepełnosprawnościami, wzmacnia poczucie sprawczości osób z niepełnosprawnościami, stymuluje do większej w aktywności fizycznej, większej otwartości i samodzielności. Współpraca z asystentem umożliwia i ułatwia samodzielne podejmowanie decyzji oraz niezależność osób z niepełnosprawnościami, ich chęć do uczenia się samodzielności, uczenia się nowych zadań, daje im większą wolność. Możliwość wsparcia asystenta pozwala na zwiększenie aktywności osób z niepełnosprawnościami w życiu społeczności lokalnej, w tym: kulturalnej, sportowej, rozrywkowej i aktywności społecznej. Dzięki tej usłudze wzmocnione zostają relacje rodzinne i towarzyskie osób z niepełnosprawnościami, a także ich relacje w pracy. Usługa asystencka pozwala także zmniejszyć poczucie samotności osób z niepełnosprawnościami.

Należy podkreślić, że osoby z niepełnosprawnościami, ich bliscy, jednostki samorządu terytorialnego oraz organizacje pozarządowe wskazują, że Program cieszy się bardzo pozytywnym odbiorem i ogromnym zainteresowaniem. Jednak realne potrzeby wielokrotnie przekraczają przewidzianą w Programie maksymalną liczbę godzin świadczonego wsparcia asystenckiego finansowanego w ramach Programu oraz możliwości finansowe Funduszu Solidarnościowego.

Finansowanie usług asystenckich jedynie w ramach programów realizowanych ze środków Funduszu Solidarnościowego powoduje brak pewności dostępu do tych usług oraz niechęć angażowania się w jej świadczenie przez asystentów osobistych ze względu na brak stabilności finansowej oraz otrzymywanie ograniczonego wsparcia. Skutkuje to ograniczoną dostępnością usług asystencji osobistej w skali całego kraju.

Rada Ministrów także dostrzegła potrzebę wprowadzenia systemowych zmian, w konsekwencji czego, w działaniu I. 3.2. Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030, której realizacja stanowi jeden z podstawowych warunków umożliwiających wydatkowanie środków unijnych w Polsce, wprost wskazano na wprowadzenie systemowej usługi asystencji osobistej dla osób z różnymi niepełnosprawnościami od 2025 r.

W Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 zawarty został wskaźnik I.7 pt. *Liczba osób z niepełnosprawnościami korzystająca stale z systemowej usługi asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnością*, który zakładał osiągnięcie liczby 20 tys. osób korzystających w 2025 r. oraz 40 tys. osób korzystających w 2030 r. Różnica pomiędzy przedstawionym projektem ustawy, a wartościami założonymi w Strategii może wynikać z faktu, że zgodnie z treścią działania I.3.2 Strategii, pierwotnie ustawowa asystencja osobista była planowana głównie dla osób wymagających bardzo intensywnego wsparcia, w tym też stałego wsparcia o charakterze całodobowym. Projektowana ustawa zaś poszerza grono osób korzystających z asystencji osobistej również o osoby wymagające mniej intensywnego wsparcia, z racji m.in. na oczekiwania środowiska osób z niepełnosprawnościami.

Na potrzebę systemowego uregulowania asystencji osobistej zwracał również wielokrotnie uwagę Rzecznik Praw Obywatelskich, liczne organizacje pozarządowe oraz sami obywatele (m.in. w ramach petycji). Z raportu Najwyższej Izby Kontroli „Usługi asystenta osobistego jako wsparcie społeczne osób niepełnosprawnych” (2023) wynika ponadto, że asystencja osobista w formule projektowej naraża użytkowników na brak ciągłości w korzystaniu z usługi – stąd wynika konieczność wdrożenia systemowego, na poziomie ustawowym, które zapewni ciągłość wykonywania usługi osobom o najwyższej potrzebie wsparcia.

Jednocześnie należy zwrócić uwagę na treść Zaleceń Rady Unii Europejskiej z 19 lipca 2024 r., w której Rada w pkt 23 zauważa silny związek pomiędzy zwiększeniem dostępności do środowiskowych form wsparcia, a aktywnością zawodową, w szczególności opiekunów osób z niepełnosprawnościami i rekomenduje podjęcie działań w tym zakresie: „(23) *Niedobór pracowników osłabia konkurencyjność polskiej gospodarki. W 2023 r. 66 % polskich pracodawców zgłaszało trudności z obsadzeniem wakatów; dla porównania w skali światowej odsetek pracodawców zgłaszających trudności ze znalezieniem pracowników o potrzebnych kwalifikacjach wyniósł w tym samym roku 75 %. Dlatego też kluczowe znaczenie ma zwiększenie uczestnictwa w rynku pracy wśród grup o najniższych wskaźnikach zatrudnienia, takich jak osoby z niepełnosprawnościami (luka w zatrudnieniu osób z niepełnosprawnościami wynosiła w 2022 r. 31,3 pp., znacznie powyżej średniej unijnej wynoszącej 21,4 pp.) i kobiety (w 2023 r. różnica w poziomie zatrudnienia mężczyzn i kobiet w Polsce wynosiła średnio 11,8 pp., a w grupie wiekowej 55–64 l. – 23,3 pp.). Wskaźnik uczestnictwa w kształceniu dorosłych w Polsce jest daleki od unijnego celu na 2030 r. (51,7 %) i wynosi obecnie 20,3 %, co utrudnia przechodzenie pracowników – poprzez zmianę i podnoszenie kwalifikacji – do sektorów, w których obserwuje się popyt na pracę. Jednocześnie system opieki długoterminowej jest słabo rozwinięty i w dalszym ciągu opiera się na rodzinach, zwłaszcza kobietach, oraz na innych opiekunach nieformalnych. Odsetek ludności objętej formalną opieką domową jest niski i wynosi 13 % osób w wieku co najmniej 65 lat, potrzebujących takiej opieki, czyli znacznie poniżej średniej unijnej (30 % w 2022 r.), a potrzeby rosną szybko wraz ze starzeniem się społeczeństwa. Oczekuje się, że odsetek ludności w wieku co najmniej 65 osiągnie 21,9 % w 2030 r. i 29,1 % w 2050 r. Propagowanie większej aktywności zawodowej opiekunów nieformalnych, zwłaszcza kobiet, poprzez poprawę dostępu do domowej i środowiskowej formalnej opieki długoterminowej mogłoby poprawić wskaźnik uczestnictwa w rynku pracy.*”

W tym kontekście należy zwrócić uwagę na szansę jaką daje asystencja osobista na aktywizację kobiet. Zgodnie ze wspomnianym wcześniej raportem z ewaluacji projektu „Aktywni niepełnosprawni” 83% asystentów stanowiły

kobiety. Jednocześnie asystentki-kobiety wspierały zarówno kobiety (54%), jak i mężczyzn (46%), ale już asystenci-mężczyźni wspierali znacznie częściej mężczyzn (86%) niż kobiety (14%). Dane te podkreślają rolę kobiet w świadczeniu usług asystenckich.

Jednocześnie kobiety w Polsce są wciąż zdecydowanie mniej aktywne zawodowo niż mężczyźni. I choć na przestrzeni ostatniej dekady silniej rosła aktywność kobiet niż mężczyzn, to różnica wciąż wynosi kilkanaście punktów procentowych. W grupie 20-64 lata współczynnik aktywności zawodowej kobiet w III kwartale 2024 r. wyniósł 75,2% wobec 86,4% dla mężczyzn. Liczba biernych zawodowo w wieku produkcyjnym w Polsce wyniosła w III kw. 2024 r. 3,8 mln, w tym 2,1 mln (54,5%) stanowiły kobiety. Przyczyny bierności zawodowej kobiet różnią się w zależności od wieku. W przypadku młodych kobiet w wieku 15-24 lata to najczęściej nauka i uzupełnianie kwalifikacji wskazane w III kwartale 2024 r. przez 90,0% kobiet biernych zawodowo. Dla kobiet w wieku 25-34 lata najczęstszym powodem bierności były obowiązki rodzinne i związane z prowadzeniem domu wskazane przez 71,8% biernych zawodowo kobiet w tej grupie wiekowej. Podobnie było w grupie kobiet w wieku 35-44 lata (59,4%).

Wśród kobiet w wieku 45-54 lata odsetek biernych z powodu obowiązków rodzinnych i związanych z prowadzeniem domu był zbliżony do odsetka biernych z powodu choroby i niepełnosprawności (odpowiednio 30,8% i 32,6%). W przypadku kobiet w wieku 55-64 lata znacząco spadał udział biernych z powodu obowiązków rodzinnych i związanych z prowadzeniem domu (do 5,2%), a wzrastał odsetek biernych z powodu choroby i niepełnosprawności (do 11,7%), natomiast w tej grupie najważniejszym powodem bierności była emerytura (72,6%). Obowiązki rodzinne i związane z prowadzeniem domu są przyczyną bierności zawodowej 693 tys. kobiet w wieku produkcyjnym (przy 51 tys. mężczyzn), w tym 306 tys. kobiet do 34. roku życia oraz 533 tys. kobiet w wieku 15-44 lata.

Asystencja osobista daje szansę na wzrost współczynnika aktywności zawodowej kobiet w dwojaki sposób. Z jednej strony pozwala kobietom, które na co dzień opiekują się najbliższymi osobami z niepełnosprawnością, na podjęcie – dzięki posiadaniu asystenta – zatrudnienia na rynku. Z drugiej strony, kobiety bierne zawodowo będą mogły podjąć się pracy jako asystent osobisty. Zakres przyznawanych użytkownikowi godzin usług asystenckich będzie się wahać (zgodnie z projektem ustawy) od 20 do 240 godzin miesięcznie. Oznacza to, że w najniższych wymiarach asystent będzie świadczył na rzecz osoby z niepełnosprawnością tylko kilka godzin usług w tygodniu. Wydaje się, że takie rozwiązanie pozwoli na podjęcie aktywności zawodowej przez część kobiet i pogodzenie jej z obowiązkami rodzinnymi i związanymi z prowadzeniem domu.

W dotychczasowych doświadczeniach związanych z usługą asystencji osobistej realizowanej w sposób projektowy nie stwierdzono, aby znaczące było zjawisko drenażu systemu ochrony zdrowia przez odejścia do pełnienia roli asystenta osobistego. Dla zatrudnionych w ochronie zdrowia pełnienie roli asystenta osobistego było raczej możliwością na zdobycie dodatkowego zarobku, niż na zmianę głównej formy zarabkowania. Ze względu na sposób rozliczenia asystencji osobistej przy pomocy umów zlecenie spodziewamy się również, że dla osób już aktywnych zawodowo pracujących w stabilnych sektorach pełnienie funkcji asystenta osobistego będzie właśnie sposobem na dopełnienie domowego budżetu.

Podsumowanie

Projekt Ustawy o asystencji osobistej bezpośrednio odpowiada na wskazane potrzeby wprowadzając brakujący, kluczowy element, bez którego wiele osób z niepełnosprawnościami, jak również ich opiekunów nieformalnych oraz członków rodzin, nie jest w stanie podjąć lub zwiększyć swojej aktywności zawodowej – stałą, stabilną, dostępną i zindywidualizowaną asystencję osobistą.

Projekt Ustawy o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami ma na celu wprowadzenie rozwiązań systemowych, które zapewnią stabilność i powszechność dostępu do usług asystencji osobistej, co jest zgodne z

potrzebami osób z niepełnosprawnościami, międzynarodowymi zobowiązaniami Polski oraz strategicznymi dokumentami krajowymi, takimi jak Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 oraz Strategia Rozwoju Usług Społecznych do 2030 roku.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Niezbędne jest systemowe uregulowanie usługi asystencji osobistej jako obligatoryjnego i powszechnie dostępnego, w wybranej przez osobę z niepełnosprawnością formie, instrumentu wsparcia. Planowane rozwiązanie zakłada określenie grupy docelowej jego odbiorców, sposobu ustalania wymiaru wsparcia, sposobu zapewnienia dostępności do usługi, niezbędnych kompetencji osób wykonujących usługę oraz mechanizmów organizacji, finansowania i kontroli wykonywania usługi. Określony zostanie również katalog podmiotów realizujących usługę, jak i zobowiązanych do realizacji zadań ustawowych.

Zakłada się wprowadzenie rozwiązań umożliwiających precyzyjne kierowanie usługi do osób z niepełnosprawnościami, adekwatnie do ich potrzeb. Przewidziano wykorzystanie systemu oceny poziomu potrzeby wsparcia, o którym mowa w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 44, z późn. zm.), uzupełnionego o niezbędne dla zapewnienia zindywidualizowanej usługi asystencji osobistej, dodatkowe elementy ustalania liczby godzin asystencji potrzebnej danej osobie z niepełnosprawnością.

O asystencję osobistą będzie mogła się może się ubiegać osoba, w wieku od ukończenia:

- 1) 18. roku życia do ukończenia 65. roku życia, posiadająca decyzję ustalającą poziom potrzeby wsparcia, o której mowa w art. 6b³ ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, w której poziom potrzeby wsparcia określono na poziomie co najmniej 80 punktów w skali poziomu potrzeby wsparcia, o której mowa w art 4b ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
- 2) 13. roku życia do ukończenia 18. roku życia, posiadająca:
 - a) orzeczenie o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami o konieczności:
 - stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji, oraz
 - stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, albo
 - b) orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności ze wskazaniem, o którym mowa w art. 6b ust. 3 pkt 7 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Dodatkowe w projekcie ustawy zaproponowany by o asystencję osobistą, mogły ubiegać się w:

- 1) 2027 r. – osoby, które ukończyły 18 rok życia do ukończenia 65. roku życia, i które w skali potrzeby wsparcia, o której mowa w art. 4b ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych uzyskały co najmniej 90 pkt;
- 2) 2028 r. – osoby, które ukończyły 18 rok życia do ukończenia 65. roku życia, i które w skali potrzeby wsparcia, o której mowa w art. 4b ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych uzyskały co najmniej 85 pkt.

Rozwiązaniem gwarantującym powszechność usługi będzie zobligowanie samorządu powiatowego do zapewnienia jej realizacji w ramach zadania zleconego z zakresu administracji rządowej. Powiat będzie mógł wykonywać usługę we własnym zakresie lub powierzyć jej wykonanie wybranemu podmiotowi pozarządowemu czy też zawrzeć

porozumienie na realizację zadania z gminą. Przewiduje się również możliwość realizacji usługi przez wskazane przez osoby z niepełnosprawnością podmioty pozarządowe czy wskazanych asystentów osobistych. Realizacja asystencji osobistej będzie podlegała systemowi monitorowania oraz nadzoru i kontroli, według wystandaryzowanych protokołów kontrolnych. Środki nienależnie wykorzystane będą musiały zostać zwrócone.

Wprowadzenie limitu 240 godzin jako najwyższej możliwej liczby godzin wsparcia w ramach asystencji osobistej miesięcznie oznacza, że w wypadku osób wymagających najwyższego poziomu wsparcia asystent osobisty będzie dostępny dla osoby z niepełnosprawnością średnio 8 godzin dziennie. Tak zaprojektowane rozwiązanie wesprze osoby z niepełnosprawnością w niezależnym życiu w należyтым stopniu, gwarantującym wsparcie w najważniejszych czynnościach samoobsługowych i innych czynnościach życia codziennego w ciągu dnia. Jednocześnie, z uwagi na doświadczenia projektowe, w projekcie ustawy wprowadzono możliwość przenoszenia godzin wsparcia między miesiącami w danym roku kalendarzowym. Proponowane rozwiązanie zostało pozytywnie ocenione w raporcie NIK (2023). Wprowadzenie minimalnej liczby godzin, na które może zostać przyznana asystencja, jest zgodne z doświadczeniami innych krajów (Szwecja, kraje Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii) i jest związane z efektywnością usługi, jaką jest asystencja – wsparcie poniżej 20 godzin można zapewnić w inny sposób niż za pomocą dedykowanej danemu użytkownikowi asystencji osobistej.”

Asystencja osobista nie jest jedynym narzędziem i usługą wspomagającą niezależne życie osoby z niepełnosprawnością bądź osoby, której ograniczenie sprawności wynika ze starzenia się organizmu. Osoby do 18. roku życia są objęte obowiązkiem szkolnym, a placówki, do których uczęszczają osoby z niepełnosprawnością, otrzymują z tego tytułu zwiększoną kwotę naliczonych potrzeb oświatowych, która również powinna zostać przeznaczona na wsparcie ucznia. Stąd proponowane jest pomniejszenie maksymalnej liczby godzin wsparcia w wypadku osób między 13 a 17 rokiem życia, oraz w wypadku osób pełnoletnich uczących się w placówce. Z kolei osoby starsze będą korzystały w niedalekiej przyszłości z Bonu Senioralnego, który zapewni komplementarne usługi w stosunku do asystencji osobistej.

Dla osób poniżej progu 80 punktów w skali potrzeb wsparcia istotniejszymi instrumentami wsparcia niezależnego życia (art. 19 Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych) będą: likwidacja barier architektonicznych, wsparcie na rynku pracy oraz wsparcie finansowe w procesie leczenia, rehabilitacji i zakupu niezbędnego sprzętu ułatwiającego codzienne funkcjonowanie, realizowane m.in. przez świadczenie wspierające, program Dostępność + i działania PFRON, a także asystencja projektowa – ich codzienne funkcjonowanie nie jest bowiem tak zależne od wsparcia osób trzecich. Możliwe będzie jednak – w miarę utrwalania się systemu ustawowej asystencji osobistej – rozszerzanie tych uprawnień na osoby z niższą punktacją w skali oceny potrzeb wsparcia. Osoby, które nie uzyskują 80 punktów w skali poziomu potrzeby wsparcia, bardzo często pozostają jednocześnie osobami niepełnosprawnymi w stopniu umiarkowanym i znacznym, które w określonych sytuacjach potrzebują wsparcia asystenta osobistego. Podobnie rzecz ma się w wypadku osób starszych, u których potrzeba wsparcia wynika z nabytej wcześniej niepełnosprawności. Aby zatem objąć wsparciem szerokie grono osób, które dla niezależnego życia wymagają wsparcia asystenta osobistego, kontynuowany będzie program “Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej” finansowany z Funduszu Solidarnościowego.

Kluczowe elementy projektu

Ustawa przewiduje realizację asystencji osobistej, jako zadania zleconego z zakresu administracji rządowej, przez powiat właściwy miejscowo dla osoby z niepełnosprawnością. Powiat, w celu sprawnej realizacji usług asystencji osobistej będzie mógł powierzyć realizację asystencji osobistej organizacjom pozarządowym, na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie lub zawrzeć porozumienie z gminami w sprawie powierzenia prowadzenia zadań publicznych.

Jednym z kluczowych rozwiązań proponowanych w projekcie ustawy jest możliwość samodzielnego wyboru przez osobę z niepełnosprawnością podmiotu świadczącego dla niej usługę asystencji, jak i gwarancja swobody wyboru samego asystenta. Warunkiem jest, wpisanie podmiotu asystenta osobistego odpowiednio do Rejestru realizatorów i Rejestru asystentów. W przypadku gdy osoba z niepełnosprawnością zdecyduje się na korzystanie z pośrednictwa organizacji pozarządowej albo powiatu, każdorazowo będzie miała prawo wyboru asystenta spośród co najmniej dwóch wskazanych przez te podmioty.

Organizacje pozarządowe chcące świadczyć usługi asystencji będą podlegały rejestracji obejmującej ocenę potencjału, możliwości organizacji świadczenia asystencji oraz zapewnienie bezpieczeństwa realizacji asystencji. System będzie nadzorowany przez wojewodów i Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

Przewiduje się wprowadzenie systemu zapewniania szkoleń, zarówno o charakterze ogólnym, w zakresie pierwszej pomocy, ewakuacji osób z niepełnosprawnościami, jak i specjalistycznych szkoleń i instruktaży w zależności od potrzeb asystentów osobistych danych użytkowników.

Projekt ustawy przewiduje wprowadzenie mechanizmu pełnej indywidualizacji wsparcia osoby z niepełnosprawnością w ramach asystencji osobistej. Ustalanie prawa do asystencji osobistej odbywać się poprzez złożenie wniosku do właściwego wojewódzkiego zespołu ds. orzekania o niepełnosprawności, zwanego dalej „Zespołem” za pośrednictwem systemu teleinformatycznego.

Oceny ustalenia prawa do asystencji osobistej będzie dokonywał dwuosobowy skład, wskazany przez Przewodniczącego spośród członków Zespołu. Ocena będzie dokonywana na podstawie wystandaryzowanego procesu oceniania potrzeb osoby z niepełnosprawnością w zakresie asystencji osobistej na podstawie: formularza samooceny potrzeb w zakresie asystencji osobistej, wywiadu w miejscu zamieszkania osoby, obserwacji, jak również z wykorzystaniem informacji z ustalenia poziomu potrzeby wsparcia, w tym uzyskanych wyników dot. realizacji poszczególnych czynności. Formularz ustalania prawa do asystencji osobistej umożliwia m.in.:

- zróżnicowanie przyznanej liczby godzin asystencji osobistej w zależności od potrzeb użytkownika,
- zróżnicowanie wysokości stawek dla asystenta osobistego z racji na szczególne potrzeby osoby z niepełnosprawnością, np. komunikacja wspomagająca i alternatywna (AAC), porozumiewanie się w polskim języku migowym, zachowania trudne lub wykluczenie komunikacyjne/transportowe,
- zróżnicowanie wymagań w zakresie konieczności odbycia szkolenia z zakresu pierwszej pomocy przez asystenta osobistego.

Zespół na podstawie dokonanych ustaleń wyda decyzję. Dodatkowo informacje uzyskane w ramach ustalenia poziomu potrzeby wsparcia będą również wykorzystywane przy ustalaniu prawa do asystencji osobistej, ale są one same w sobie zdecydowanie niewystarczające, aby móc na ich podstawie zapewnić indywidualizację oraz rzetelność procesu dostępu do ustawowej asystencji osobistej.

Formularz samooceny potrzeb w zakresie asystencji osobistej oraz formularz ustalania prawa do asystencji osobistej powstają na bazie już opracowanych materiałów i narzędzi w ramach projektów realizowanych przez Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych, narzędzi i materiałów wykorzystywanych przy ustalaniu prawa do asystencji osobistej w innych krajach (m.in. Szwecja, Słowenia, Finlandia, Wielka Brytania), a ich forma będzie podlegała dodatkowym badaniom pilotażowym przed ich wprowadzeniem, aby zapewnić ich odpowiednią trafność i rzetelność.

Ostateczna decyzja ustalająca prawo do asystencji osobistej będzie miała charakter decyzji administracyjnej, od której będzie możliwe odwołanie się do wojewódzkiego zespołu ds. orzekania o niepełnosprawności i przeprowadzenie powtórnej oceny przez innych specjalistów – członków Zespołu ds. ustalania prawa do asystencji osobistej. Od powtórnej oceny przysługiwać będzie odwołanie w drodze sądowej.

Osoba, która uzyskała pozytywną decyzję o ustaleniu prawa do asystencji osobistej będzie mogła wystąpić o zmianę aktualnej decyzji w sytuacji, gdy zmianie ulegną jego potrzeby w zakresie asystencji osobistej.

Osoba z niepełnosprawnością będzie mogła wykorzystać przyznany jej w decyzji wymiar asystencji osobistej w określonym czasie, co zapewni niezbędną elastyczność wsparcia i umożliwi korzystanie z niego zgodnie z faktycznymi potrzebami użytkownika.

Ustalanie prawa do asystencji osobistej będzie realizowane przez wojewódzkie zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności od stycznia 2027 r., a zatem w momencie, gdy – zgodnie z aktualnymi analizami – uda się już radykalnie zmniejszyć liczbę spraw, w szczególności wniosków o ustalenie poziomu potrzeby wsparcia, pozostałych do rozstrzygnięcia w ramach wojewódzkich zespołów. Co więcej, ze względu m.in. na wybór elektronicznej drogi składania wniosków o ustalenie prawa do asystencji osobistej – realizacja tego zadania będzie dla wojewódzkich zespołów znacznie prostsza niż miało to miejsce w zakresie ustalania poziomu potrzeby wsparcia.

Jednocześnie, aby objąć wsparciem szerokie grono osób, które dla niezależnego życia wymagają wsparcia asystenta osobistego, a które mogą nie spełniać wymagań udziału w ustawowej asystencji, kontynuowana będzie realizacja asystencji osobistej w formule programowej, finansowana z Funduszu Solidarnościowego. Pozwoli to objąć wsparciem m.in. potrzebujące asystencji osobistej osoby, które nie uzyskają 80 punktów w skali poziomu potrzeby wsparcia, osoby starsze oraz dzieci z niepełnosprawnościami poniżej 13 rż, które też mogą potrzebować asystencji osobistej.

Dostępność asystentów osobistych w kontekście realizacji projektu ustawy

W Programie w 2023 r. usługi asystenckie świadczyło 30 tys. osób (asystentów).

Na bazie wstępnych danych podsumowujących od realizatorów można wskazać, że w 2024 r. liczba asystentów wynosiła ok. 45 tys. asystentów.

Mając na uwadze powyższe, podkreślenia wymaga fakt, że przez wszystkie lata realizacji programów finansowanych ze środków Funduszu Solidarnościowego nie występował problem polegający na niewystarczającej liczbie asystentów osobistych. Powyższe dane wskazują, że w chwili obecnej na rynku funkcjonuje kilkadziesiąt tysięcy osób mających doświadczenie w świadczeniu usług asystenckich, które będą mogły podjąć pracę po wejściu w życie projektu ustawy. Należy bowiem zaznaczyć, że zakres i znaczenie programów realizowanych ze środków Funduszu Solidarnościowego, po wejściu w życie ustawy, znacząco się zmniejszy i spowoduje, że znacząca część asystentów zacznie świadczyć usługę asystencji osobistej na podstawie przepisów projektowanej ustawy. Projekt ustawy, przewiduje, w ciągu kolejnych lat, stopniowe rozszerzanie zakresu usług i obejmowanie nią kolejnych grup osób z niepełnosprawnościami. Tym samym, zapotrzebowanie na usługi asystentów także będzie zwiększało się w sposób łagodny, co pozwoli odpowiednio przygotować się do tego procesu.

Niezależnie od powyższego należy zaznaczyć, że projekt ustawy przewiduje, że osoba z niepełnosprawnością może samodzielnie wybrać osobę, która będzie świadczyła na jej rzecz usługę asystencką. W takim przypadku asystent nie będzie musiał wykazywać żadnego szczególnego doświadczenia. Realizacja programów finansowanych z Funduszu Solidarnościowego oraz projektu realizowanego w ramach Działania 2.6 POWER „Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych” jednoznacznie wskazują, że zdecydowana większość asystentów to osoby wskazane przez osoby z niepełnosprawnościami.

Raport ewaluacyjny z projektu „Aktywni niepełnosprawni–narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych” określa, że aż 72 % asystentów zostało wskazanych przez użytkowników. Ponadto, zgodnie z Raportem „*pogłębione badanie jakościowe pozwoliło na ujawnienie dużego znaczenia możliwości samodzielnego wskazania asystenta osobistego przez osobę z niepełnosprawnością. Asystentami były zarówno osoby, które już*

wcześniej wspierały użytkownika (jako asystenci w innych programach lub jako inni specjaliści), jak i osoby znajome (koleżanki, sąsiedzi). Ważna była możliwość wskazania asystenta, którego osoba знаła wcześniej i do którego miała zaufanie”.

Oznacza to, że dzięki wskazanym przez użytkowników asystentom, realizatorzy (powiaty i organizacje pozarządowe) zostaną w dużej mierze odciążeni z konieczności poszukiwania odpowiednich osób na rynku.

Oczekiwane efekty długotrwałe

W horyzoncie czasowym sięgającym 10 lat po wejściu w życie ustawy (2036 rok) oczekuje się znaczącego wzrostu aktywności zawodowej i społecznej z niepełnosprawnościami wymagającymi największego zakresu wsparcia w niezależnym życiu. Spodziewa się również, że proponowana regulacja wpłynie na społeczną percepcję osób z niepełnosprawnością w życiu społecznym, zmieniając ich ogólny obraz z obiektów opieki na pełnoprawnych członków życia społecznego, samodzielnie decydujących o kształcie swojego życia i własnym rozwoju osobistym. Podejmowana dzięki asystencji osobistej przez osoby z niepełnosprawnością aktywność społeczna wpłynie również na zmniejszenie poczucia izolacji społecznej, oraz pozwoli realizować więcej aktywności poza miejscem zamieszkania, pozytywnie wpływając na ich całokształt zdrowia psychicznego, fizycznego, oraz rehabilitację społeczną.

Dodatkowo zawód asystencji osobistej w dobie postępującej automatyzacji pracy sprzyja utworzeniu miejsc pracy, które nie są w przewidywalnej przyszłości możliwe do zastąpienia poprzez robotyzację oraz cyfryzację usług. Pozwoli również na uwolnienie potencjału rodzin osób z niepełnosprawnościami – szczególnie tych, które niepełnosprawne staną się po wejściu w życie ustawy – przez zapewnienie niezbędnego wsparcia w niezależnym życiu osób z niepełnosprawnościami. Spodziewany w związku z tym wpływ regulacji na rynek pracy jest zdecydowanie pozytywny.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Polskie rozwiązania legislacyjne przygotowane zostały w oparciu również o analizę rozwiązań wdrożonych w innych krajach. Po wstępnej analizie informacji o legislacyjnych rozwiązaniach w zakresie asystencji osobistej w różnych krajach, do dalszej pogłębionej analizy wybrano przypadki następujących krajów: Szwecja, Dania, Norwegia, Słowenia, Irlandia, Szkocja, Czechy, Niemcy.

Wyodrębniono również kluczowe obszary analizy: podstawa prawna, podmiot odpowiedzialny za realizację, finansowanie asystencji osobistej, kryteria przyznawania finansowania usług asystenckich, procedura przyznawania świadczenia i organizacja usług, wybór podmiotu świadczącego usługi asystenckie, formy prawne działalności asystenckiej, nadzór nad realizacją działań i ich ewaluacja, zakres świadczonych usług asystenckich, zawód asystenta – dobrostan asystentów i prestiż zawodu, informacja o usługach.

Poniżej opisane zostały dobre praktyki i rozwiązania, które zostały wdrożone w powyżej wymienionych krajach. Przywołane zostały również przykłady tych rozwiązań, które po przeprowadzeniu analizy nie zostały uwzględnione w polskich przepisach. W przypadku tych została również podana informacja uzasadniająca podjęcie takiej decyzji.

Podstawa prawna funkcjonowania asystencji osobistej - ustawa

Dla zapewnienie ciągłości i powszechności usług asystenckich szereg krajów europejskich zdecydował się na wdrożenie ich na podstawie ustaw. Do tych krajów należą: Szwecja, Dania, Norwegia, Słowenia, Irlandia, Szkocja. Rozwiązanie to pozwala również na tworzenie narzędzi uniwersalizacji jakości świadczonych usług i nadzór nad ich realizacją przez państwa.

Centralne źródło finansowania

Rozwiązanie to sprzyja powszechności i ciągłości usług. W niektórych krajach zadania te podzielone są między różnymi instytucjami: w Szwecji źródło finansowania zależne jest od liczby godzin (do 20 godzin asysty w codziennym funkcjonowaniu opłaca samorząd, powyżej 20 godzin – Agencja Ubezpieczeń Społecznych). Nie sprzyja to uniwersalizacji jakości świadczonych usług, kontroli i unikania nadmiernych kosztów administracyjnych obsługi systemu. Rozwiązaniem przyjętym w ustawie jest rozwiązanie zbliżone do tego funkcjonującego w Słowenii, czyli wypłaty środków z budżetu centralnego (podobne rozwiązanie obowiązuje w Szkocji – źródłem finansowania usług asystenckich jest Fundusz Niezależnego Życia [Independent Living Fund]). Podobnie jak w Słowenii, w Polsce zdecydowano się na umożliwienie realizowania bezpośrednich płatności do usługodawcy (w przypadku wyboru asystenta bezpośrednio przez osobę z niepełnosprawnością). Wzorem Danii i Norwegii wprowadzano również możliwość realizacji usług asystenckich za pośrednictwem władz samorządowych (w Danii i Norwegii jest to zadanie gmin).

Finansowanie asystencji osobistej

Dobłą praktyką, realizowaną w badanych krajach, jest ustalenie kwoty wynagrodzenia za usługi asystenckie. Rozwiązanie to obowiązuje między innymi w Szwecji i Słowenii i pozwala realnie wpływać na budowanie prestiżu zawodu oraz reguluje kwestie różnic w wynagrodzeniach między poszczególnymi regionami kraju. Ustawowa stawka wynagrodzenia sprzyja również kontroli budżetowej.

Kryteria przyznawania asystencji osobistej

Wzorem innych krajów (Dania, Szwecja, Słowenia) nie przewidziano kryterium dochodu dla osób z niepełnosprawnościami ubiegających się o usługę asystencką. Górna granica wieku została określona na poziomie 65 lat, podobnie jak w Danii, Szwecji, Słowenii oraz Irlandii. Polskie przepisy przewidują konieczność posiadania decyzji o ustaleniu określonego poziomu potrzeby wsparcia (do której ubiegania się niezbędne jest posiadanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności), aby móc ubiegać się o systemową asystencję osobistą. W badanych krajach nie są stosowane podobne rozwiązania.

Procedura przyznawania świadczeń i organizacja usług

Procedura przyznawania prawa do korzystania z systemowej asystencji osobistej rozpoczyna się w każdym kraju od złożenia wniosku. W polskich przepisach uwzględniono, wzorem Słowenii, Niemiec i Danii, analizę kontekstu szerszego niż tylko medyczny i sytuacji osoby z niepełnosprawnością. Osoba z niepełnosprawnością składać będzie dokument będący samooceną sytuacji. Skład oceniającej, podobnie jak w Słowenii, stanowić będzie dwóch ekspertów, w tym, w miarę możliwości, osoba z niepełnosprawnością (zblizoną do tej, z którą żyje osoba ubiegająca się o asystencję).

Wzorem Danii, Szwecji i Słowenii przewidziana została w polskiej ustawie procedura odwoławcza. Dodatkowo, osoba z niepełnosprawnością będzie mogła ubiegać się o ponowną ocenę poziomu potrzeby wsparcia w momencie, kiedy zmieni się jej sytuacja życiowa.

Wybór podmiotu świadczącego asystencję osobistą

Możliwość dokonania wyboru podmiotu świadczącego usługę asystencką jest powszechnym rozwiązaniem w badanych krajach. Dodatkowo w Polsce zdecydowano się na rozwiązanie umożliwiające osobie z niepełnosprawnością wybór dowolnej osoby (spoza członków rodziny), która będzie świadczyć usługę. Rozwiązanie to zastępuje obecne w Szwecji czy Irlandii rozwiązanie polegające na możliwości świadczenia usług asystenckich przez prywatne podmioty. Wydaje się, że w sytuacji, kiedy rynek tego typu usług w Polsce dopiero się rozwija, jak również z racji na niską jakość usług opiekuńczych świadczonych przez podmioty prywatne, przyjęte rozwiązanie niezezwalające na świadczenie usług asystenckich przez prywatne podmioty działające dla

zysku (for profit), pozwoli lepiej kontrolować jakość świadczenia asystencji osobistej, która jest usługą o szczególnym charakterze.

Nadzór nad realizacją działań i ich ewaluacja

Wszystkie badane kraje, w których asystencja osobista jest świadczona na podstawie przepisów ustawy, posiadają narzędzie kontroli systemu i pracy asystentów. W polskich przepisach również uwzględniono działania kontrolujące i konieczność sprawozdawczości asystentów z wykonywanych zadań.

Wzorem Szwecji, w Polsce przewidziano ponowną ocenę poziomu potrzeb asystencji dla uczestników systemu. Ponowna analiza dokonywana przez komisję odbywać się będzie maksymalnie co 5 lat.

Istotnym elementem działania systemu jest współpraca z organizacjami pozarządowymi jako instytucjami wysokiego zaufania społecznego. Podobnie jest w Niemczech, Słowenii czy Szkocji.

Zakres świadczonych usług asystenckich

Polska ustawa o asystencji osobistej obliguje strony do podpisania kontraktu, który zawierać będzie informacje o zakresie świadczonych usług asystenckich. Podobne rozwiązania obowiązują w Szwecji i Słowenii. Rozwiązanie to sprzyja kontroli zakresu czynności podejmowanych przez asystentów i niweluje problem traktowania asystentów jak pomocy domowej przez innych domowników. Sprzyja to również budowaniu prestiżu zawodu. Wzorem Danii i Słowenii w Polsce umożliwia się realizowanie przez asystenta usług poza miejscem zamieszkania – w sytuacjach społecznych i zawodowych.

Kraje różnią się w podejściu do limitowania godzin asystencji osobistej przysługującej osobie z niepełnosprawnością. Limity nie zostały przewidziane w ustawie szwedzkiej. Usługi asystencji osobistej mogą być świadczone całą dobę, a jedna osoba może korzystać jednocześnie z usług kilku asystentów. Jest to rozwiązanie generujące bardzo wysokie koszty utrzymania systemu. Przykładem może być sytuacja w Słowenii, gdzie pomimo limitu godzinowego widocznych usług asystenckich, koszty systemu wzrosły z początkowych 1 284 113 EUR miesięcznie (styczeń 2019 r.) do 9 073 512 EUR (grudzień 2020 r.).

Dlatego zasadne wydaje się podjęcie decyzji o wprowadzeniu limitu godzin asystencji na poziomie wystarczającym do przynajmniej podstawowego wsparcia niezależnego życia użytkownika asystencji osobistej.

Zawód asystenta – dobrostan asystentów i prestiż zawodu

Szkolenia dla asystentów osobistych są elementem systemu, który zapewnia uniwersalną jakość usług na terenie całego kraju oraz podnosi prestiż zawodu. Szkolenia dla asystentów osobistych są zapewniane w większości badanych krajów. Wzorem Słowenii, w polskiej ustawie zapisano zakaz wykonywania zawodu przez osoby skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo przeciwko życiu, zdrowiu i wolności seksualnej.

W większości badanych krajów asystentem osobistej, po spełnieniu szeregu warunków, może zostać osoba bliska osoby z niepełnosprawnością. W Polsce nie zdecydowano się na takie rozwiązanie, ze względu na niewielki udział takich przypadków w innych krajach (Szwecja – 3%) oraz raportowane nadużycia w tym zakresie (Słowenia).

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt			
Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Osoby z niepełnosprawnościami – użytkownicy ustawowej asystencji osobistej	ok. 150 tys. (docelowo)	Dane własne (szacowane m.in. na bazie danych z realizacji Programu Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej oraz proporcjonalnych danych z innych krajów realizujących asystencję osobistą)	Zapewnienie asystencji osobistej w formule ustawowej. Umożliwienie podjęcia lub zwiększenia intensywności różnych form aktywności społecznej lub zawodowej
Osoby z niepełnosprawnościami – użytkownicy programowej asystencji osobistej	ok. 75 tys.	Dane własne (szacowane m.in. na bazie danych z realizacji Programu Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej)	Zapewnienie asystencji osobistej w stabilniejszej niż dotychczas formule programowej (dzięki dodatkowemu unormowaniu formuły programowej w ustawie). Umożliwienie podjęcia lub zwiększenia intensywności różnych form aktywności społecznej lub zawodowej.
Osoby stale wspierające oraz bliscy użytkowników asystencji osobistej	ok. 500 tys.	Dane własne (szacowane m.in. na bazie danych z realizacji Programu Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej, proporcjonalnych danych z innych krajów realizujących asystencję osobistą oraz badań naukowych i danych GUS)	Umożliwienie podjęcia lub zwiększenia intensywności różnych form aktywności społecznej lub zawodowej
Asystenci osobiści – osoby świadczące asystencję osobistą (zarówno w ramach asystencji ustawowej jak i asystencji programowej)	ok. 225 tys.	Dane własne (szacowane m.in. na bazie danych z realizacji Programu Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej oraz proporcjonalnych danych z innych krajów realizujących asystencję osobistą)	Adekwatne wynagrodzenie i stabilne zatrudnienie z tytułu świadczenia asystencji osobistej w formule ustawowej oraz unormowanej formule programowej
Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych w	1	Dane własne Przepisy prawa	Zapewnienie całościowej koordynacji, monitorowania i nadzoru nad wdrażaniem ustawy i realizacją zadań o charakterze

ramach Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej			centralnym związanych z wdrażaniem ustawy, w tym: organizacja szkoleń, certyfikacja członków Zespołów, nadzór wykonywanych przez realizatorów i powiaty zadań określonych ustawą, nadzór nad ustalaniem przez Zespoły prawa do asystencji osobistej, organizacja i ewaluacja realizacji zadań, organizacja superwizji dla asystentów osobistych, monitorowanie jakości świadczonych usług asystencji osobistej.
Wojewodowie	16	Dane administracyjne, GUS Przepisy prawa	Realizacja nadzoru, monitoringu i kontroli nad całościowym świadczeniem asystencji osobistej na poziomie wojewódzkim. Przekazywanie i rozliczanie środków na asystencję osobistą. Prowadzenie Rejestru realizatorów i Rejestru asystentów.
Wojewódzkie zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności (WZONy)	16	Dane administracyjne, GUS Przepisy prawa	Ustalanie prawa do asystencji osobistej na poziomie wojewódzkim.
Zakład Ubezpieczeń Społecznych	1	Przepisy prawa ZUS	Utworzenie i obsługa systemu teleinformatycznego asystencji osobistej oraz zapewnienie osobie z niepełnosprawnością w oddziałach Zakładu Ubezpieczeń Społecznych dostępu do środków technicznych umożliwiających złożenie wniosku o przyznanie prawa do asystencji osobistej oraz pomocy w złożeniu tego wniosku drogą elektroniczną.
Powiaty (w tym miasta na prawach powiatu)	380 (w tym 66 miast na prawach powiatu)	Dane administracyjne, GUS Przepisy prawa	Obligatoryjne zapewnienie realizacji asystencji osobistej na terenie danego powiatu (w sytuacji wyboru przez użytkownika) oraz zapewnienie dostępu do środków technicznych umożliwiających złożenie wniosku o ustalenie prawa do asystencji osobistej oraz zapewnienie pomocy osobie z niepełnosprawnością w złożeniu tego wniosku.
Organizacje pozarządowe i spółdzielnie socjalne	ok. 500 (docelowo)	Dane własne (szacowane na bazie udziału organizacji)	Zapewnienie realizacji asystencji osobistej jako:

(po uzyskaniu wpisu do rejestru prowadzonego przez Wojewodę).		pozarządowych w realizacji Programu Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej)	a) realizator asystencji osobistej, wybrany przez użytkownika b) realizator, któremu powiat zleci realizację asystencji osobistej
Gminy	2 479	Dane administracyjne, GUS	Zapewnienie realizacji asystencji osobistej w ramach porozumienia z powiatem
Minister Sprawiedliwości	1	Przepisy prawa	Udzielanie informacji z Krajowego Rejestru Karnego oraz Rejestru Sprawców Przepływów na Tle Seksualnym w zakresie osób starających się o wpis do Rejestru asystentów → liczba zapytań może stanowić ok. 120% szacowanej liczby asystentów osobistych zaangażowanych w realizację ustawy w danych latach

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Zarówno Wniosek o wpis do wykazu prac legislacyjnych, OSR, jak i sam projekt ustawy bazują na szerokich doświadczeniach uzyskanych w ramach realizacji poszczególnych edycji Programu Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej, jak i na szczegółowych opracowaniach oraz pilotażu asystencji osobistej realizowanego w ramach projektu „Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych” (PO WER 2.6), którego liderem było Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (dalej „BON MRPiPS”). Kluczowym elementem projektu było przetestowanie modelu asystencji osobistej realizowanej zgodnie z postanowieniami Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, co podlegało szczegółowej, pogłębionej ewaluacji.

W ramach projektu odbyły się dwie tury otwartych, szerokich konsultacji wypracowanego Standardu Asystencji Osobistej dla Osób z Niepełnosprawnościami, a następnie warsztaty upowszechniające treści w nim zawarte.

Ponadto w kwietniu 2024 r. BON MRPiPS zorganizował spotkanie dla przedstawicieli środowiska osób z niepełnosprawnościami, przybliżające założenia projektu ustawy o asystencji osobistej.

Projekt ustawy został poddany bardzo szerokim konsultacjom publicznym, trwającym 35 dni kalendarzowych (od 10 grudnia 2024 r. do 15 stycznia 2025 r.), z wykorzystaniem różnorodnych kanałów komunikacji. Oprócz upowszechniania materiałów informacyjnych (w tym w polskim języku migowym oraz w ETR – tekście łatwym do czytania i rozumienia), zostały zorganizowane wydarzenia prasowe oraz szereg spotkań, zarówno stacjonarnych, online oraz o charakterze hybrydowym, przybliżających zakres projektu oraz różne jego elementy, jak również pozwalających odpowiedzieć na ewentualne pytania lub wątpliwości oraz mające przede wszystkim na celu zebranie uwag do projektu. Ustawa jest jednocześnie pierwszym projektem aktu prawnego w polskiej historii w przypadku, którego była możliwość przekazania swoich uwag w ramach konsultacji publicznych również w polskim języku migowym, w formie nagrania.

Łącznie w spotkaniach zorganizowanych w różnych częściach kraju uczestniczyło ponad 1000 osób, zarówno przedstawicieli środowiska osób z niepełnosprawnościami (w tym samych osób z niepełnosprawnościami, osób

bliskich jak i przedstawicieli organizacji pozarządowych), przedstawicieli samorządów, urzędów wojewódzkich, jak i innych osób i podmiotów zainteresowanych ustawą o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami.

Konsultacje publiczne objęły również ciała mające ustawowe umocowanie, w szczególności projekt Ustawy został już na tym etapie roboczo przedstawiony i skonsultowany z Komisją Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego oraz omówiony i skonsultowany z Krajową Radą Konsultacyjną ds. Osób Niepełnosprawnych.

Ponadto projekt ustawy oraz informacja o konsultacjach publicznych został udostępniony m.in. w ramach:

- Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbiningowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248),
- Biuletynu Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji, zgodnie z § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2022 r. poz. 348),
- stron internetowych i profili w mediach społecznościowych Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych.

Projekt został także przesłany do 143 partnerów społecznych (m.in. Caritas Archidiecezji Warmińskiej, COLOR Spółdzielnia Socjalna, Fundacja Agencji Służby Społecznej, Fundacja Fuga Mundi, Fundacja im. Helen Keller). W ramach opiniowania z ogólnokrajowymi związkami zawodowymi i związkami pracodawców projekt został przekazany do następujących podmiotów: Ogólnopolskiemu Porozumieniu Związków Zawodowych, Forum Związków Zawodowych, NSZZ „Solidarność”; Pracodawcom Rzeczypospolitej Polskiej, Konfederacji „Lewiatan”, Związek Rzemiosła Polskiego, Business Centre Club – Związek Pracodawców, Związek Przedsiębiorców i Pracodawców, Federacja Przedsiębiorców Polskich, Polskie Towarzystwo Gospodarcze. W celu wykonania wynikającego z przepisów obowiązującego prawa obowiązku zasięgnięcia opinii projekt ustawy projekt otrzymali: Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych; Przewodniczący Rady Dialogu Społecznego; Rzecznik Praw Obywatelskich; Rzecznik Praw Dziecka; Prezes Głównego Urzędu Statystycznego; Prezes Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych; Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych; Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów; Prezes Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej.

Projekt ustawy został poddany konsultacjom publicznym zgodnie z uchwałą nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów. Jednocześnie z przekazaniem do uzgodnień międzyresortowych, projekt został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny. Do projektu ustawy nie wpłynęły zgłoszenia w trybie ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbiningowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248).

Zgłoszone uwagi zostały poddane szczegółowej analizie. Istotna część uwag została uwzględniona przy konstruowaniu poprawionej wersji projektu, która stanowi przedmiot dalszych prac. Omówienie wyników przeprowadzonych konsultacji publicznych i opiniowania zawarto w raporcie z konsultacji publicznych. Ponadto na stronie Rządowego Centrum Legislacji zawarto odniesienie do wszystkich uwag zgłoszonych w ramach uzgodnień, opiniowania oraz konsultacji publicznych, wraz z uzasadnieniami.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych												
(ceny bieżące)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0 (2025)	1 (2026)	2 (2027)	3 (2028)	4 (2029)	5 (2030)	6 (2031)	7 (2032)	8 (2033)	9 (2034)	10 (2035)	Łącznie (0-10)
Dochody ogółem	0,0	0,0	955,5	1 720,7	2 202,4	2 714,5	3 204,1	3 782,1	4 201,2	4 431,3	4 670,5	27 882,3
budżet państwa - podatki	0,0	0,0	18,8	35,1	46,8	59,0	71,4	85,8	96,9	103,7	110,9	628,4
budżet państwa - utracone dochody (nowa pozycja zwolnienia z podatku VAT)	0,0	0,0	-29,4	-63,2	-96,4	-139,1	-187,7	-222,1	-247,3	-261,5	-276,1	-1 522,8
JST - podatki	0,0	0,0	106,4	199,1	265,1	334,1	404,3	486,0	548,8	587,8	628,2	3 559,8
JST - dochody z tytułu dotacji (koszty obsługi)	0,0	0,0	180,6	332,3	398,1	452,9	480,5	568,7	633,3	669,5	707,0	4 422,9
FUS - składki emerytalno-rentowe	0,0	0,0	472,2	844,0	1 101,3	1 395,6	1 699,6	1 996,7	2 208,0	2 319,3	2 434,8	14 471,5
NFZ - składki zdrowotne	0,0	0,0	186,3	332,9	432,8	543,9	652,7	769,0	852,8	898,1	945,2	5 613,7
Fundusz Pracy	0,0	0,0	8,4	16,5	22,3	27,8	34,0	40,0	44,4	46,7	49,2	289,3
Fundusz Solidarnościowy	0,0	0,0	12,2	24,0	32,4	40,3	49,3	58,0	64,3	67,7	71,3	419,5
Wydatki ogółem	0,0	21,9	2 343,8	3 824,9	5 002,0	6 307,2	7 551,0	8 912,3	9 906,4	10 469,6	11 051,4	65 390,5
budżet państwa	0,0	0,0	2 330,7	3 805,7	4 978,0	6 276,8	7 512,9	8 867,4	9 858,5	10 420,4	11 001,0	65 051,4
Cz. 85 - asystencja osobista - wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń asystentów	0,0	0,0	1 805,5	3 322,7	4 423,1	5 661,8	6 864,8	8 124,5	9 047,5	9 563,7	10 099,5	58 913,1
Cz. 85 - koszty obsługi	0,0	0,0	180,6	332,3	398,1	452,9	480,5	568,7	633,3	669,5	707,0	4 422,9
Cz. 85 - koszty wydawania decyzji (WZON)	0,0	0,0	29,3	17,5	20,3	22,5	25,5	28,7	28,4	34,1	35,0	241,3
Cz. 85 - nowe zadania, z tego:	0,0	0,0	105,0	104,5	107,2	109,8	112,6	115,4	118,3	121,4	127,2	1 021,40
- wynagrodzenia i pochodne (WZON)	0,0	0,0	28,3	31,4	32,2	33,0	33,9	34,7	35,6	36,5	37,5	303,1
- wynagrodzenia i pochodne (UW)	0,0	0,0	18,9	20,9	21,5	22,0	22,6	23,2	23,8	24,4	25,0	202,3
- koszty utrzymania i wyposażenia	0,0	0,0	11,6	7,3	7,4	7,6	7,8	8,0	8,2	8,4	8,6	74,9
- koszt zakupu środków transportu dla WZON i koszty eksploatacji	0,0	0,0	3,0	0,6	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,8	3,5	11,4

- koszty przeprowadzania kontroli	0,0	0,0	3,8	3,9	4,0	4,1	4,2	4,3	4,4	4,5	4,6	37,8
- koszty najmu dodatkowej powierzchni	0,0	0,0	39,4	40,4	41,4	42,4	43,4	44,5	45,6	46,8	48,0	391,9
Cz.44 - nowe zadania MRPiPS, z tego:	0,0	0,0	12,8	13,1	13,5	13,8	13,2	13,6	14,1	14,4	14,8	123,3
- wynagrodzenia i pochodne	0,0	0,0	3,5	3,8	3,9	4,0	4,1	4,2	4,4	4,5	4,7	37,1
- utrzymanie i rozwój systemu IT do ustalenia prawa do asystencji osobistej	0,0	0,0	2,5	2,6	2,7	2,8	2,9	3,0	3,1	3,2	3,3	26,1
- prowadzenie infolinii i serwisu dedykowanego	0,0	0,00	4,00	4,10	4,20	4,30	4,40	4,60	4,70	4,80	4,90	40,0
- koszty utrzymania i wyposażenia oraz wynajem dodatkowej powierzchni biurowej	0,0	0,0	1,8	1,6	1,7	1,7	1,8	1,8	1,9	1,9	1,9	16,1
- ewaluacja, działania informacyjne i promocyjne	0,0	0,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,0
Cz.73 - system IT i jego utrzymanie	0,0	0,0	197,5	15,6	15,8	16,0	16,3	16,5	16,9	17,3	17,5	329,4
Fundusz Solidarnościowy	0,0	21,9	13,1	19,2	24,0	30,4	38,1	44,9	47,9	49,2	50,4	339,1
- działania informacyjne i promocyjne	0,0	4,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,0
- zapewnianie superwizji i doradztwa wzajemnego	0,0	0,0	6,1	11,2	16,1	22,0	29,0	35,3	38,0	39,0	40,0	236,7
- szkolenia dla superwizorów i doradców wzajemnych, przeszkolenie użytkowników	0,0	0,0	1,9	2,1	2,5	2,9	3,4	3,8	4,0	4,1	4,2	28,9
- szkolenia dla członków składów orzekających	0,0	7,5	5,1	5,9	5,4	5,5	5,7	5,8	5,9	6,1	6,2	59,1
- systemy teleinformatyczne zabezpieczenia społecznego, w tym zaprojektowanie, wykonanie, wdrożenie systemu teleinformatycznego do ustalenia prawa do	0,0	10,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	10,4

asystencji osobistej oraz jego utrzymanie												
Saldo ogółem	0,0	-21,9	-1 388,3	-2 104,2	-2 799,6	-3 592,7	-4 346,9	-5 130,2	-5 705,2	-6 038,3	-6 380,9	-37 508,2
budżet państwa	0,0	0,0	-2 341,3	-3 833,8	-5 027,6	-6 356,9	-7 629,2	-9 003,7	-10 008,9	-10 578,2	-11 166,2	-65 945,8
JST	0,0	0,0	287,0	531,4	663,2	787,0	884,8	1 054,7	1 182,1	1 257,3	1 335,2	7 982,7
FUS	0,0	0,0	472,2	844,0	1 101,3	1 395,6	1 699,6	1 996,7	2 208,0	2 319,3	2 434,8	14 471,5
NFZ	0,0	0,0	186,3	332,9	432,8	543,9	652,7	769,0	852,8	898,1	945,2	5 613,7
Fundusz Pracy	0,0	0,0	8,4	16,5	22,3	27,8	34,0	40,0	44,4	46,7	49,2	289,3
Fundusz Solidarnościowy	0,0	-21,9	-0,9	4,8	8,4	9,9	11,2	13,1	16,4	18,5	20,9	80,4

Źródła finansowania	Wydatki związane z wejściem w życie ustawy zostaną sfinansowane ze środków budżetu państwa z: • części 44 – Zabezpieczenie społeczne (nadzór i monitoring, sprawozdawczość, ewaluacja, systemy teleinformatyczne zabezpieczenia społecznego, w tym utrzymanie i rozwój systemu teleinformatycznego do ustalenia prawa do asystencji osobistej, obsługa systemów teleinformatycznych zabezpieczenia społecznego, prowadzenie infolinii i serwisu dedykowanego, 15 etatów w BON MRPiPS, 2 etaty w Departamencie Informatyki, koszty wynajmu, informacja i promocja asystencji osobistej), • części 85 – Województwa (koszty wynagrodzenia asystentów osobistych, koszty obsługi, koszty zatrudnienia koordynatorów, koszty szkolenia asystentów, koszty pracy Zespołów oraz koszty pracy urzędów wojewódzkich, koszty administracyjne, organizacyjne, związane z ustalaniem prawa do asystencji, prowadzenie Rejestru Realizatorów i Rejestru Asystentów, koszty monitoringu, nadzoru, kontroli), • części 73 – ZUS (utworzenie systemu IT i jego utrzymania oraz zapewnienia osobom z niepełnosprawnością w oddziałach Zakładu Ubezpieczeń Społecznych dostępu do środków technicznych umożliwiających złożenie wniosku o przyznanie prawa do asystencji osobistej oraz pomocy w złożeniu tego wniosku drogą elektroniczną) oraz z Funduszu Solidarnościowego - szkolenia i egzamin dla członków Składów, szkolenia ogólne dla użytkowników, szkolenia dla użytkowników samodzielnie rozliczających i prowadzących dokumentację związaną z zatrudnieniem asystenta osobistego, superwizja dla asystentów osobistych, organizacja egzaminu dla superwizorów, doradztwo wzajemne dla użytkowników lub osoby stale wspierającej osobę z niepełnosprawnością, szkolenia uzupełniające dla superwizorów i doradców wzajemnych - (w ramach planu finansowego Funduszu bez konieczności ubiegania się o dodatkowe środki).
	Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń Dochody – wpływy zwrotne do budżetu: Na bazie analizy struktury wydatków na wynagrodzenia, w szczególności na wynagrodzenia asystentów osobistych, które stanowią w pełnych latach świadczenia asystencji osobistej od ok. 86,9% do ok. 91,4% (wzrastając naturalnie w ramach kolejnych lat obowiązywania ustawy) całościowych kosztów wdrażania ustawy, jak również uwzględniając zakresy odprowadzania składek z tytułu zatrudnienia oraz opłacania podatków przy określonej wysokości dochodów rocznych, wyliczono ostrożny poziom bezpośrednich wpływów zwrotnych do różnych części budżetu państwa w postaci składek i podatków. W części dochodowej ujęto wzrost dochodów jednostek sektora finansów publicznych z tytułu dotacji na koszty obsługi, obejmujące zatrudnienie kadry, wyposażenie i koszty utrzymania oraz

koszty zatrudnienia koordynatorów i koszty szkoleń asystentów oraz dochody z tytułu odprowadzanych obowiązkowych danin (podatku dochodowego od osób fizycznych i składek (FUS, NFZ, FP, FS)) związanych z wynagrodzeniami asystentów (wyliczenia szacunków zgodne z daną formą prawną świadczenia asystencji), wynagrodzeniami dla nowych etatów w MRPiPS oraz w urzędach wojewódzkich, a także z szacowanymi wpływami ze składek i PIT z wynagrodzeń będących wynikiem przewidywanej aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami oraz członków ich rodzin (opisane w dalszej części). W zakresie dochodów budżetu państwa ujęte zostało również szacunkowe zmniejszenie wpływów z podatku od towarów i usług, z tytułu wyłączenia usług opieki nad osobami niepełnosprawnymi, wynikających z projektowanej ustawy oraz dostawę towarów i usług ściśle z tymi usługami związaną. Skutki zwolnienia z VAT zostały oszacowane na podstawie przyjętych do wyliczeń szacunków danych dot. osób na jednoosobowej działalności gospodarczej (JDG), niekorzystających z obniżenia składek ZUS oraz uzyskiwanych przez nie szacowanych przychodów. Zakłada się, że osoby te, z uwagi na prowadzenie działalności również poza sferą usług asystencji osobistej (usługi pielęgniarские, medyczne) uzyskiwać będą przychody roczne powyżej 200 tys. zł, a tym samym będą podatnikami VAT. W kalkulacji przyjęto 23% stawkę VAT.

Pozycja „JST - podatki” w części dochodowej stanowi dochód z szacunkowej zaliczki na podatek PIT wyliczonej od dochodów asystentów, osób zatrudnionych w wyniku utworzenia nowych etatów w MRPiPS i urzędach wojewódzkich oraz osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów w wyniku aktywizacji zawodowej. Zaliczka na podatek PIT została oszacowana zgodnie z zasadami dla każdej z grup, uwzględniając kwoty zmniejszające podatek i progi podatkowe (założenia dotyczące wynagrodzeń asystentów są opisane w dalszej części). Przyjęto założenie, że udział jednostek samorządu terytorialnego w dochodach z PIT w 2027 r. i kolejnych latach pozostanie na stałym poziomie 85,0%. Pozycja „budżet państwa - podatki” to szacowane wpływy z pozostałej części zaliczki na PIT, tj. 15,0%.

Poniżej znajdują się szacowane zaliczki na podatek PIT w 2027 r., kolejne lata są obliczone w analogiczny sposób:

- Asystenci z umowami w pełni oskładkowanymi – grupa I /założenia dotyczące asystentów są opisane w części dotyczącej wydatków/ (6,8 tys. osób, średnio 168 h miesięcznie): roczne przychody 506,3 mln zł, składki na ubezpieczenie społeczne 69,4 mln zł, koszty uzyskania przychodu 87,4 mln zł, podstawa opodatkowania 349,5 mln zł, szacowana zaliczka na PIT: 23,5 mln zł.
- Asystenci z umowami w pełni oskładkowanymi – grupa II: średni roczny dochód podlegający opodatkowaniu nie przekracza 30 tys. zł, szacowana zaliczka na PIT: 0 zł.
- Asystenci, którzy minimalne składki mają opłacone u innego pracodawcy – grupa III (29,0 tys. osób) - roczne przychody 720,7 mln zł, składki na ubezpieczenie społeczne 0 zł, koszty uzyskania przychodu 144,1 mln zł, podstawa opodatkowania 576,5 mln zł, szacowana zaliczka na PIT: 69,2 mln zł.
- Asystenci – jednoosobowa działalność gospodarcza, pełne składki ZUS – grupa IV (5,7 tys. osób) - roczne przychody 128,0 mln zł, składki na ubezpieczenie społeczne 29,1 mln zł, koszty uzyskania przychodu 21,6 mln zł, podstawa opodatkowania 77,3 mln zł, szacowana zaliczka na PIT: 4,7 mln zł.

- Asystenci – jednoosobowa działalność gospodarcza, obniżone składki ZUS – grupa V (2,4 tys. osób) - roczne przychody 54,8 mln zł, składki na ubezpieczenie społeczne 3,1 mln zł, koszty uzyskania przychodu 10,4 mln zł, podstawa opodatkowania 41,4 mln zł, szacowana zaliczka na PIT: 3,0 mln zł.
- Aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin (13,5 tys. osób): roczne przychody 596,8 mln zł, składki na ubezpieczenie społeczne 81,8 mln zł, koszty uzyskania przychodu 30,4 mln zł, podstawa opodatkowania 484,6 mln zł, szacowana zaliczka na PIT: 21,7 mln zł.
- Nowe etaty MRPiPS, UW, WZON – łącznie 337 osób: roczne przychody 40,9 mln zł, składki na ubezpieczenie społeczne 5,6 mln zł, koszty uzyskania przychodu 1,0 mln zł, podstawa opodatkowania 34,9 mln zł (w tym 0,6 mln wpłata pracodawcy na PPK), szacowana zaliczka na PIT: 3,1 mln zł.

Należy podkreślić, że przedstawione wpływy do jednostek sektora finansów publicznych stanowią przybliżone (orientacyjne) wartości skutków finansowych, a ostateczne wartości mogą się różnić, co wynika m.in. z indywidualnej sytuacji osób świadczących usługę asystencji np. możliwości skorzystania z ulg podatkowych, łączenia różnych form zatrudnienia oskładkowanych i opodatkowanych w różny sposób.

Na bazie dotychczasowych danych z badań oraz doświadczeń innych krajów europejskich określono, że systemowe wdrożenie ustawowej asystencji osobistej spowoduje realne zwiększenie aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami oraz ich opiekunów, co ostatecznie będzie skutkowało wpływami zwrotnymi do budżetu państwa lub odpowiednich funduszy.

Przyjęto ostrożne założenia w stosunku do liczby użytkowników oraz ich opiekunów oraz osób bliskich:

Liczba osób z niepełnosprawnościami, które zwiększą swoją aktywność zawodową, w przeliczeniu na ekwiwalent finansowy wynagrodzenia dla etatu według wynagrodzenia minimalnego: 10%.

Liczba opiekunów i osób bliskich, które zwiększą aktywność zawodową, w przeliczeniu na ekwiwalent finansowy wynagrodzenia dla etatu według wynagrodzenia minimalnego: 20%.

Wydatki

W zakresie wydatków przyjęto założenia oparte na najbardziej aktualnych danych uzyskanych z wyników ustalania poziomu potrzeby wsparcia, danych z realizacji Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”, doświadczeń zdobytych w ramach realizacji pilotażu asystencji osobistej w ramach projektu unijnego (PO WER 2.6) pt. „Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”, którego liderem było Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, jak również doświadczeń innych krajów europejskich we wdrażaniu asystencji osobistej (m.in. Słowenia, Szwecja, Norwegia, Wielka Brytania). Ponadto w toku prac stworzono kilkadziesiąt roboczych wariantów porównawczych w zakresie kosztów wdrażania projektu Ustawy i wskazane poniżej założenia opierają się na najbardziej rzetelnych dostępnych danych i wariantach kosztowych, w tym dopasowanych do aktualnej sytuacji socjoekonomicznej oraz stanu finansów publicznych w Polsce.

Dane w tabeli zostały przeliczone zgodnie z prognozami wskaźników makroekonomicznych ustalonych w „Wytycznych dotyczących stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych będących podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw. Aktualizacja – lipiec 2025 r.”.

Założenia w zakresie wyliczeń Wpływu na sektor finansów publicznych:

Koszty w zakresie roku 2026 dotyczyć będą realizacji działań poprzedzających i przygotowawczych, jak np. opracowanie systemów informatycznych do wnioskowania o decyzję w sprawie asystencji osobistej, przeszkolenie zespołów ds. ustalania prawa do asystencji osobistej oraz certyfikacja realizatorów czy przygotowania materiałów informacyjnych i szkoleniowych. Koszty te w roku 2026 ponoszone będą z Funduszu Solidarnościowego. Całościowo zaś koszty działań przygotowawczych są istotnie niższe niż koszty świadczenia asystencji osobistej.

Kalkulacja kosztów w OSR zakłada, że asystencja osobista zacznie być świadczona przez asystentów osobistych od kwietnia 2027 r.

Liczba użytkowników w poszczególnych latach świadczenia asystencji osobistej:

- W 2027 r. (Rok 2) liczba użytkowników asystencji osobistej (osób, którym zostanie ustalone prawo do asystencji osobistej wyniesie ok. 45 tys. osób.
- W 2028 r. (Rok 3) liczba użytkowników wzrasta do ok. 55 tys. osób (w wyniku m.in. poszerzenia progu możliwości złożenia wniosku o ustalenie prawa o asystencję osobistą do 85 pkt ustalenia poziomu potrzeby wsparcia, rozszerzenie możliwości korzystania z asystencji osobistej przez osoby poniżej 18 r.ż., oraz upowszechniania się wiedzy o możliwości wnioskowania o asystencję osobistą).
- W 2029 r. (Rok 4) liczba użytkowników wzrasta do ok. 65 tys. osób (w wyniku m.in. poszerzenia progu możliwości złożenia wniosku o ustalenie prawa o asystencję osobistą do 80 pkt ustalenia poziomu potrzeby wsparcia, upowszechniania się wiedzy o możliwości wnioskowania o asystencję osobistą oraz uzyskiwania prawa do asystencji osobistej na drodze odwoławczej i sądowej upowszechniania się wiedzy o możliwości wnioskowania o asystencję osobistą oraz uzyskiwania prawa do asystencji osobistej na drodze odwoławczej i sądowej).
- W 2030 r. (Rok 5) liczba użytkowników wzrasta do ok. 75 tys. osób (w wyniku m.in. upowszechniania się wiedzy o możliwości wnioskowania o asystencję osobistą oraz uzyskiwania prawa do asystencji osobistej na drodze odwoławczej i sądowej).
- W 2031 r. (Rok 6) liczba użytkowników wzrasta do ok. 85 tys. osób (w wyniku m.in. upowszechniania się wiedzy o możliwości wnioskowania o asystencję osobistą oraz uzyskiwania prawa do asystencji osobistej na drodze odwoławczej i sądowej).
- W 2032 r. (Rok 7) liczba użytkowników wzrasta do ok. 95 tys. osób (w wyniku m.in. upowszechniania się wiedzy o możliwości wnioskowania o asystencję osobistą oraz uzyskiwania prawa do asystencji osobistej na drodze odwoławczej i sądowej).
- W 2033 r. (Rok 8) liczba użytkowników wzrasta do ok. 100 tys. osób i ostatecznie ustabilizuje się na tym poziomie.

Średnia liczba godzin miesięcznie na osobę:

- W 2027 r. średnia liczba godzin wyniesie ok. 92,5 godziny miesięcznie (przy 83% poziomie faktycznego wykorzystywania godzin asystencji osobistej, średnia liczba faktycznie wykorzystywanych godzin miesięcznie wyniesie ok. 76,8).
- W 2028 r. średnia liczba godzin wzrasta do ok. 95 godziny miesięcznie (zaś przy wzrastającym do 86% poziomie faktycznego wykorzystywania godzin asystencji osobistej, średnia liczba faktycznie wykorzystywanych godzin miesięcznie wyniesie ok.

81,7), w wyniku jednoczesnego:

- o wzrostu średniej liczby godzin z powodu powiększenia maksymalnej liczby godzin,
 - o rozszerzenia realizacji asystencji osobistej na osoby niepełnoletnie (które będą miały znacząco niższy limit maksymalnej liczby godzin),
 - o spadku średniej liczby godzin z powodu pojawienia się nowych użytkowników mających średnio niższy zakres potrzeb w zakresie asystencji osobistej (od 85 pkt w skali poziomu potrzeby wsparcia).
- Od 2029 r. średnia liczba godzin wsparcia na osobę wzrasta z roku na rok średnio o ok. 2,5 h miesięcznie przez kolejne 2 lata, aż do momentu ustabilizowania się na poziomie średnio 100 godzin miesięcznie od 2030 r.

Jednocześnie poziom faktycznego wykorzystywania godzin asystencji osobistej wzrasta (zwiększają się umiejętności użytkowników w zakresie efektywnego wykorzystania godzin, jak również stabilizuje się zawód asystenta osobistego, a podaż pracy powoli zbliża się do popytu na nią) w kolejnych latach do odpowiednio:

- rok 2029: 89%,
- rok 2030: 91%,
- rok 2031 i lata kolejne: 92%.

Liczba asystentów osobistych:

Na 1 użytkownika przypada śr. ok. 1,5 asystenta osobistego, z racji na to, że istotna część asystentów będzie świadczyła asystencję osobistą jedynie w niepełnym wymiarze godzin (co jest powszechną praktyką w wielu krajach).

- W 2027 r. liczba asystentów ok. 67,5 tys.
- W 2028 r. liczba asystentów wzrasta do ok. 82,5 tys.
- W 2029 r. liczba asystentów wzrasta do ok. 97,5 tys.
- W 2030 r. liczba asystentów wzrasta do ok. 112,5 tys.
- W 2031 r. liczba asystentów wzrasta do ok. 127,5 tys.
- W 2032 r. liczba asystentów wzrasta do ok. 142,5 tys.
- Od 2033 r. liczba asystentów osobistych stabilizuje się na poziomie ok. 150 tys. aż do 2035 r.

Stawka asystenta osobistego:

Założono uśrednione stawki, z racji na to, że asystenci będą mieli zróżnicowane stawki w zależności od poziomu trudności lub skomplikowania świadczenia asystencji osobistej dla danego użytkownika.

Przy wyliczeniach stawek brano pod uwagę również dotychczasowe stawki stosowane w Programie MRPiPS „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” (stawka 50 zł brutto dla 2024 r.), w ramach działań realizowanych ze środków unijnych oraz pilotażu asystencji osobistej.

Zastosowana została średnioroczna waloryzacja kosztów realizacji asystencji osobistej na bazie wskaźników makroekonomicznych za rok poprzedni (w czasie ogłaszania wysokości stawek na rok kolejny nie będą jeszcze znane dokładne dane makroekonomiczne dla roku kolejnego), w szczególności w zakresie kosztów świadczenia asystencji przez asystentów osobistych, zgodna z nominalną stopą wzrostu wynagrodzeń brutto w gospodarce narodowej.

Założenia przyjęte dla oszacowania wydatków na wynagrodzenia asystentów

Ostateczne wyliczenie kosztów realizacji asystencji osobistej przez asystentów osobistych wymaga uwzględnienia, na bazie dotychczasowych doświadczeń z realizacji Programu Asystent osobisty oraz pilotażu asystencji osobistej w ramach projektu „Aktywni niepełnosprawni”, proporcji form rozliczania się przez asystentów osobistych z wykorzystaniem:

- umów w pełni oskładkowanych,
- umów w sytuacji, gdy osoba ma opłacane minimalne składki u innego podmiotu, realizacji asystencji w ramach jednoosobowej działalności gospodarczej, świadczonej osobiście.

Całościowy udział ww. poziomów rozliczania się na 2027 r. założono w proporcjach, odpowiednio: 45%, 43% oraz 12%. Założono, zgodnie z doświadczeniami krajowymi i międzynarodowymi, stopniowy wzrost udziału osób realizujących asystencję osobistą w formule jednoosobowej działalności gospodarczej, aż do 20%, oraz spadek udziału sytuacji, gdy asystencja osobista jest realizowana jako zajęcie dodatkowe. Sprawia to, że udział ww. form rozliczania się ze świadczenia asystencji osobistej wyniesie w 2035 r. najpewniej odpowiednio ok. 45%, 35% oraz 20%.

- Dla umów w pełni oskładkowanych przyjęto założenia jak dla umowy zlecenia: koszty uzyskania przychodu 20%, pełne składki ZUS łącznie z dobrowolną składką chorobową, wiek powyżej 26 lat. Przy szacowaniu wynagrodzeń i pochodnych asystencji z umowami w pełni oskładkowanymi zostali podzieleni na dwie grupy: grupa I to asystenci, dla których asystencja jest podstawowym źródłem dochodu (przyjęto średnią miesięczną liczbę godzin 168) – udział tej grupy to 22,5% w 2027, 27,5% w 2028 oraz od 2029 r. 30%, grupa II to asystenci, dla których asystencja jest wyłącznie dorywczym zajęciem i nie mają jednocześnie innego tytułu do ubezpieczeń społecznych.

Uśredniona stawka brutto brutto asystenta osobistego:

- W 2027 r. średnia porównawcza stawka brutto brutto wyniesie ok. 58,59 zł.
- W 2028 r. wzrasta ona ok. 62,35 zł.
- W 2029 r. wyniesie ona ok. 66,25 zł.
- Stawka brutto rośnie do ok. 93,02 zł w 2035 r.

Dla umów, gdy osoba ma opłacone minimalne składki u innego podmiotu przyjęto następujące założenia (grupa III): brak składek ZUS, koszty uzyskania przychodu 20%, składka zdrowotna 9%, rozliczenie kwoty zmniejszającej podatek (300 zł miesięcznie na osobę) u innego pracodawcy.

Dla realizacji asystencji w ramach jednoosobowej działalności gospodarczej założono: dla 70% osób pełne składki ZUS łącznie z dobrowolną składką chorobową (grupa IV), dla 30% obniżone składki ZUS (łącznie z dobrowolną składką chorobową) obliczane na podstawie 30% minimalnego wynagrodzenia (grupa V), opodatkowanie wg zasad ogólnych, składka zdrowotna 9% (z podstawy minimum 75% wynagrodzenia minimalnego), 20% koszty uzyskania przychodu, zwolnienie z VAT. W związku z niską średnią liczbą godzin przypadającą w szacunkach na 1 asystenta przyjęto założenie, że ustawowa asystencja nie jest jedynym zajęciem prowadzonym w ramach działalności gospodarczej. W związku z tym przyjęto dla przedsiębiorców w części dochodowej sektora finansów publicznych proporcjonalną (stosunek średniej liczby godzin asystencji w miesiącu do liczby 168) wysokość składek FUS, FP i FS, a także kwoty zmniejszającej podatek (300 zł miesięcznie na osobę).

Stawka brutto asystenta osobistego dla dwóch powyższych przypadków:

- W 2027 r. stawka brutto wyniesie ok. 49,00 zł.
- W 2028 r. wzrasta ona około do 52,04 zł.
- W 2029 r. wyniesie ok. 55,27 zł.
- Stawka brutto rośnie do ok. 77,67 zł w 2035 r.

Całościowy podstawowy koszt wynagrodzeń dla asystentów osobistych dla danego roku został szacunkowo wyliczony jako iloczyn średniej liczby faktycznie wykorzystywanych godzin średnio przypadających na 1 asystenta przez stawkę właściwą dla danej formy prawnej świadczenia asystencji przez liczbę miesięcy, z uwzględnieniem urlopu dla asystentów zawierających kontrakt o świadczenie asystencji osobistej

- Dla 2027 r. (Rok 2): ok. 30,38 tys. (asystenci umowy w pełni oskładkowane) x śr. ok. 56,3 h miesięcznie x 9 miesięcy x śr. 58,59 zł + ok. 29,03 tys. (asystenci – bez składek emerytalno-rentowych) x śr. ok. 56,3 h miesięcznie x 9 miesięcy x śr. 49,00 zł + ok. 8,10 tys. (asystenci w ramach JDG) x śr. 51,2 h miesięcznie x 9 miesięcy x śr. 49,00 zł = ok. 1 805,5 mln zł
 - Dla 2028 r. (Rok 3): ok. 37,13 tys. (asystenci umowy w pełni oskładkowane) x śr. ok. 59,9 h miesięcznie x 12 miesięcy x śr. 62,35 zł + 33,83 tys. (asystenci – bez składek emerytalno-rentowych) x śr. ok. 59,9 h miesięcznie x 12 miesięcy x śr. 52,04 zł + ok. 11,55 tys. (asystenci w ramach JDG) x śr. ok. 54,5 h miesięcznie x 12 miesięcy x śr. 52,04 zł = ok. 3 322,7 mln zł
- Dla 2029 r. (Rok 4): ok. 43,88 tys. (asystenci umowy w pełni oskładkowane) x śr. ok. 63,6 h miesięcznie x 12 miesięcy x śr. 66,25 zł + ok. 38,03 tys. (asystenci – bez składek emerytalno-rentowych) x śr. ok. 63,6 h miesięcznie x 12 miesięcy x śr. 55,27 zł + ok. 15,60 tys. (asystenci w ramach JDG) x śr. 57,9 h miesięcznie x 12 miesięcy x śr. 55,27 zł = ok. 4 423,1 mln zł.

Ponadto zastosowana została średnioroczna waloryzacja kosztów realizacji asystencji osobistej, w szczególności w zakresie kosztów świadczenia asystencji przez asystentów osobistych,

zgodna z nominalną stopą wzrostu wynagrodzeń brutto w gospodarce narodowej w roku poprzednim.

Założenia przyjęte dla oszacowania wydatków na koszty obsługi asystencji osobistej

Uwzględniając zakres zadań nałożonych na powiat jako organizatora asystencji osobistej, w projekcie przyjęto degresywny % kosztów obsługi zadania naliczanych od kwoty środków na wynagrodzenia asystentów i obowiązkowych składek i wpłaty pracodawcy, naliczanych od tego wynagrodzenia. Mając na uwadze wzrost kwoty planowanej na wypłatę wynagrodzeń asystentów i relacjonowane do niej koszty obsługi w latach 2027-2028 koszty obsługi wynoszą 10%, w roku 2029 – 9%, w roku 2030 – 8%, natomiast od roku 2031 koszty obsługi wynoszą docelowo 7%. Koszty obsługi sfinansują zatrudnienie kadry, do której zakresu zadań będzie należało, m.in. znalezienie asystentów, rozmowa z użytkownikiem, zaproponowanie asystentów, pierwsze spotkanie z asystentem, pomoc w uzgodnieniu zakresu współpracy, podpisanie umów i aneksów, zbieranie dokumentacji, wypłata i rozliczanie udzielonych dotacji, wypłata wynagrodzenia dla asystentów osobistych, wsparcie w rozwiązywaniu problemów (w tym dostęp do środków technicznych umożliwiających złożenie wniosku o ustalenie prawa do asystencji osobistej oraz zapewnienie pomocy osobie z niepełnosprawnością w złożeniu tego wniosku drogą elektroniczną, w siedzibie powiatu lub innych miejscach wyznaczonych przez powiat lub, w miejscu zamieszkania lub w miejscu pobytu osoby z niepełnosprawnością) oraz prowadzenie spraw kadrowych i księgowych. Ponadto powiat będzie przeprowadzał kontrolę organizacji pozarządowych i gmin realizujących zadania w ramach usług asystencji osobistej.

Określony % pułap kosztów będzie przeznaczony również na zabezpieczenie wyposażenia i utrzymania miejsc pracy pracowników zatrudnionych do obsługi asystencji osobistej, szkolenia dla asystentów oraz zatrudnienie koordynatorów.

Rok	Koszty asystencji osobistej (w mln zł)	Koszty obsługi (w mln zł)	z tego:					
			koszty szkoleń asystentów (w mln zł)	% kol 4/2	koszty zatrudnienia koordynatorów (w mln zł)	% kol 6/2	Koszty organizacyjno-finansowe asystencji (w mln zł)	% kol 8/2
1	2	3	4	5	6	7	8	9
2027	1 805,5	180,6	45,5	2,52	63,7	3,5	71,4	4,0
2028	3 322,7	332,3	19,7	0,59	102,1	3,1	210,5	6,3
2029	4 423,1	398,1	22,3	0,50	123,4	2,8	252,4	5,7
2030	5 661,8	452,9	25,0	0,44	145,8	2,6	282,1	5,0
2031	6 864,8	480,5	27,8	0,40	169,3	2,5	283,4	4,1
2032	8 124,5	568,7	30,8	0,38	193,9	2,4	344,0	4,2
2033	9 047,5	633,3	28,1	0,31	208,7	2,3	396,5	4,4
2034	9 563,7	669,5	24,0	0,25	215,9	2,3	429,6	4,5
2035	10 099,5	707,0	24,6	0,24	221,3	2,2	461,1	4,6

Przyjęcie powyższych wskaźników umożliwi w pierwszym roku funkcjonowania ustawy zatrudnienie w ramach obsługi ok 2 pracowników (1,7 etatu) na terenie danego powiatu. W kolejnych latach z uwagi na przewidywany 4-krotny wzrost liczby użytkowników i 3-krotny wzrost liczby asystentów, utrzymanie 7% poziomu kosztów obsługi, umożliwi zatrudnienie ok. 7 osób (6,6 etatu) na terenie danego powiatu. Kalkulacja zatrudnienia uwzględnia, że w

pierwszym roku obowiązywania asystencji powiaty w zakresie obsługi finansowej nie będą jeszcze obciążone rozliczaniem udzielonych dotacji. Proces przystępowania do zawierania umów będzie też rozłożony w czasie i uwarunkowany składaniem wniosków przez osoby ubiegające się o przyznanie asystencji i wydawaniem decyzji o asystencji przez WZON. W ramach kosztów organizacyjno-finansowych uwzględniono od 2028 r. również koszt zakupu wyposażenia w wysokości 10 250 zł (kwota 10 000 zł szacowana w warunkach roku 2027, z uwzględnieniem w kolejnych latach wskaźnika wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych). W latach następnych planowany jest również zakup wyposażenia w odniesieniu do nowozatrudnionych pracowników. Ponadto założono niezbędne wydatki w przeciętnej wysokości miesięcznej w roku 2027 – 2 000 zł, z uwzględnieniem w kolejnych latach wskaźnika wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych), obejmujące koszty utrzymania (zakup mediów, Internet, oprogramowanie, sprzątanie, bieżące remonty, szkolenia, badania okresowe i kontrolne, odpis na ZFŚS).

W kolejnych latach w związku ze wzrostem liczby asystentów i użytkowników szacowany jest wzrost zatrudnienia oraz kosztów wyposażenia i utrzymania. W zakresie wynagrodzeń, w kalkulacji uwzględnione zostało przeciętne wynagrodzenie w powiecie za rok 2024 podane przez GUS(<https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/pracujacy-zatrudnieni-wynagrodzenia-koszty-pracy/zatrudnienie-i-wynagrodzenia-w-gospodarce-narodowej-w-2024-r-1,57.html>), zwaloryzowane wskaźnikiem wzrostu cen towarów i usług w kolejnych latach.

rok	Koszt wyposażenia stanowiska pracy	Koszt utrzymania stanowiska pracy	Kwota wynagrodzenia brutto wraz z pochodnymi	Roczne koszty łączne	liczba planowanych etatów do utworzenia
w mln zł					
1	2	3	4	5	6
2027	0,0	11,4	60,0	71,4	1,7
2028	7,8	32,4	170,3	210,5	3,5
2029	4,0	39,7	208,7	252,4	4,2
2030	4,1	44,5	233,5	282,1	4,5
2031	0,0	45,3	238,0	283,3	4,5
2032	4,3	54,3	285,3	343,9	5,3
2033	4,4	62,7	329,5	396,6	5,9
2034	4,5	68,0	357,2	429,7	6,3
2035	4,5	73,0	383,6	461,1	6,6
Razem	33,6	431,3	2 266,1	2 731,0	

Założenia przyjęte dla oszacowania wydatków na szkolenia dla asystentów osobistych

Dla celów zapewnienia niezbędnej jakości oraz bezpieczeństwa świadczenia asystencji osobistej ustawa przewiduje kilka rodzajów szkoleń dla asystentów osobistych:

- Szkolenia ogólne (obligatoryjne dla wszystkich asystentów osobistych),
- Przeszkolenie z ewakuacji osób z niepełnosprawnościami,
- Instruktaż specjalistyczny przez osobę wykonującą zawód medyczny w zakresie wykonywania wobec użytkownika czynności wynikających z zaleceń wydanych przez osoby wykonujące zawód medyczny, które na co dzień wykonuje lub mogłaby wykonywać osoba stale wspierająca (obligatoryjne w zależności od decyzji Zespołu),

- Szkolenia z pierwszej pomocy (obligatoryjne w zależności od decyzji Zespołu w stosunku do asystentów danego użytkownika),
- Szkolenia specjalistyczne (przysługujące w zależności od decyzji Zespołu).

Dwa pierwsze szkolenia przewidziane są głównie w formule online.

Oszacowanie wydatków na szkolenia było realizowane na bazie następujących założeń: Liczba asystentów osobistych x uśredniony koszt wszystkich rodzajów szkoleń przypadający na 1 asystenta osobistego.

W kolejnych latach założono, że szkoleniem objęci będą nowozatrudnieni asystenci zarówno z tytułu wzrostu potrzeb kadrowych jak i asystenci, dotychczas zatrudnieni w ramach konieczności uzupełnienia szkoleń z pierwszej pomocy lub szkoleń specjalistycznych czy przeszkoleń medycznych w związku z ustaleniami wynikającymi z nowej decyzji o asystencji osobistej w ramach zawarcia nowego kontraktu, jak też rotujący w ramach już posiadanych zasobów kadrowych. Ponadto zgodnie z projektem ustawy, szkolenia z pierwszej pomocy, dla asystentów nieposiadających medycznych kwalifikacji zawodowych musi odbywać się co trzy lata. Do kalkulacji kosztów szkoleń przyjęto następujące założenia:

- koszt szkolenia z pierwszej pomocy – 300 zł oraz udział asystentów w szkoleniu na poziomie ok. 40%,
- koszt instruktazu specjalistycznego - 575 zł oraz udział asystentów na poziomie ok. 40%,
- koszt szkolenia specjalistycznego – 575 zł oraz udział asystentów na poziomie ok. 50%.

Uśredniony koszt pakietu szkoleń wynosi w warunkach roku 2027 – 673,7 zł, waloryzowany w latach kolejnych wskaźnikiem inflacji.

Rok	Liczba asystentów osobistych	przyrost roczny liczby asystentów (rok-rok)	szacowana rotacja* 20% (kol. 2*20%)	koszt szkoleń dla jednej osoby – w zł	Łączny koszt szkoleń z tytułu wzrostu liczby asystentów (kol. 3*5)	Łączny koszt szkoleń z tytułu fluktuacji asystentów (kol. 4*5)	Wydatki ogółem (kol. 6+7)
1	2	3	4	5	6	7	8
	w osobach			w zł	w mln zł		
2027	67 500	67 500	0	673,7	45,50	0,00	45,50
2028	82 500	15 000	13 500	690,5	10,40	9,30	19,70
2029	97 500	15 000	16 500	707,1	10,60	11,70	22,30
2030	112 500	15 000	19 500	724,8	10,90	14,10	25,00
2031	127 500	15 000	22 500	742,9	11,10	16,70	27,80
2032	142 500	15 000	25 500	761,5	11,40	19,40	30,80
2033	150 000	7 500	28 500	780,5	5,90	22,20	28,10
2034	150 000	0	30 000	800,0	0,00	24,00	24,00
2035	150 000	0	30 000	820,0	0,00	24,60	24,60
Razem					105,80	142,00	247,80

*osoby rotujące w ramach dotychczasowego zatrudnienia oraz uzupełniające szkolenia w związku ze zmianą decyzji o asystencji bądź kontraktu

Założenia do obliczeń w zakresie zatrudnienia koordynatorów

Kalkulacja kosztów zatrudnienia koordynatorów oparta została na wpisanym w projekcie ustawy warunku maksymalnej liczby użytkowników przypadających na jednego koordynatora (60). Do szacunków przejęto przeciętne wynagrodzenie koordynatora na poziomie 6 250 zł w roku 2025, zwaloryzowane w kolejnych latach wskaźnikiem inflacji. Pochodne od wynagrodzeń przyjęte zostały na uśrednionym poziomie 21%. Ponadto z uwagi na zadania koordynatora, w kosztach przewidziane zostało zakupienie wyposażenia w sprzęt IT (laptop lub smartfon) umożliwiające obsługę systemu IT dedykowanego asystencji osobistej. Koszt zakupu sprzętu oszacowano na 4 tys. zł (w warunkach roku 2027, w kolejnych latach kwota waloryzowana wskaźnikiem CPI). Z uwagi na charakter zadań polegający na pracy z asystentem i użytkownikiem w terenie, do kalkulacji kosztów zatrudnienia uwzględniono koszty utrzymania na poziomie połowy kosztów przyjętych dla pracowników powiatu, tj. w wysokości 1 tys. zł.

W latach 2034 -2035 przewidziana została wymiana 1 tys. zł urządzeń dla osób, którym sprzęt zakupiono w pierwszych latach wdrażania ustawy.

Kalkulacja liczby wymaganych koordynatorów

Rok	szacowana liczba użytkowników w	Ustawowa maksymalna liczby użytkowników przypadająca na 1 koordynatora	Liczba wymaganych etatów koordynatorów - (kol. 2/kol. 3)
1	2	3	8
2027	45000	60	750,0
2028	55000	60	916,7
2029	65000	60	1 083,3
2030	75000	60	1 250,0
2031	85000	60	1 416,7
2032	95000	60	1 583,3
2033	100000	60	1 666,7
2034	100000	60	1 666,7
2035	100000	60	1 666,7

Kalkulacja kosztów zatrudnienia koordynatorów

rok	Liczba wymaganych etatów koordynatorów - według liczby godz. pracy asystentów	Stawka koordynatora brutto	Miesięczny koszt pracy koordynatorów brutto +pochodne 21%	Roczne koszty zatrudnienia koordynatorów (wynagrodzenia i pochodne) (kol. 2*kol. 3*liczba miesięcy)	Koszt wyposażenia w sprzęt IT i koszty utrzymania	Łączne koszty zatrudnienia koordynatora (kol. 5+6)
1	2	3	4	5	6	7
		w zł	w tys. zł	w mln zł		
2027	750,0	6 604,9	5 993,9	54,0	9,7	63,7
2028	916,7	6 770,0	7 509,1	90,1	12,0	102,1
2029	1 083,3	6 932,5	9 087,3	109,0	14,4	123,4
2030	1 250,0	7 105,8	10 747,5	129,0	16,8	145,8
2031	1 416,7	7 283,4	12 485,0	149,9	19,4	169,3
2032	1 583,3	7 465,5	14 302,7	171,6	22,3	193,9
2033	1 666,7	7 652,2	15 431,9	185,1	23,6	208,7
2034	1 666,7	7 843,5	15 817,6	189,8	26,1	215,9
2035	1 666,7	8 039,5	16 213,1	194,6	26,7	221,3
Razem						1 444,1

Założenia do obliczeń w zakresie wynagrodzeń pracowników BON MRPiPS

Część 44 – Zabezpieczenie społeczne (15 etatów BON MRPiPS)

Koszty związane z nowymi etatami w BON

Realizacja szeregu nowych zadań wynikających z projektu wymaga zwiększenia liczby zatrudnionych pracowników w Biurze Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych oraz w komórce informatycznej – w grupie członków korpusu służby cywilnej. W związku z koniecznością przeprowadzania superwizji dla asystentów osobistych, doradztwa wzajemnego dla użytkowników, certyfikacji członków Zespołów oraz prowadzenia nadzoru i monitoringu, kontroli dot. jakości pracy Zespołów, nadzoru nad Rejestrem Realizatorów, szkolenia dla Zespołów, szkolenia dla koordynatorów asystencji osobistej, szkolenia dla superwizorów i doradców wzajemnych, przeszkolenia użytkowników, prowadzenia sprawozdawczości i ewaluacji oraz realizacja innych zadań związanych z wykonywaniem ustawy, jak również prowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych, konieczne jest zwiększenie obsady kadrowej w BON o dodatkowe 15 etatów. Całkowity roczny koszt zatrudnienia nowych etatowych pracowników wyniesie:

- 1) w 2026 r. – 0,0 mln zł;
- 2) w 2027 r. – 3,047 mln zł;
- 3) w 2028 r. – 3,380 mln zł;
- 4) w 2029 r. – 3,464 mln zł;
- 5) w 2030 r. – 3,552 mln zł;
- 6) w 2031 r. – 3,643 mln zł;
- 7) w 2032 r. – 3,736 mln zł;
- 8) w 2033 r. – 3,831 mln zł;
- 9) w 2034 r. – 3,929 mln zł;
- 10) w 2035 r. – 4,029 mln zł.

Założenia do obliczeń w zakresie wynagrodzeń pracowników BON MRPiPS (w zł)

Wyszczególnienie	2027	2028
wynagrodzenie 1 osoby brutto	13 758,06	14 102,01
liczba etatów	15	15
liczba miesięcy	12	12
wynagrodzenie brutto	2 476 451	2 538 362
dodatkowe wynagrodzenie roczne brutto	0	210 498
Razem	2 476 451	2 748 860
Koszty pracodawcy w tym:	570 551	631 055
Składki na ubezpieczenia społeczne	425 702	472 529
Składki na FP i FS	60 673	67 347
PPK	37 146	41 233
ZFŚS	47 030	49 946
Łączny koszt zatrudnienia	3 047 002	3 379 915

Podstawą przyjęcia proponowanego miesięcznego poziomu wynagrodzenia w roku 2027 jest przeciętne wynagrodzenie osobowe w grupie członków korpusu służby cywilnej, wynikające ze sprawozdania Rb-70 za II kw. 2025 w cz. 44 zwiększone zgodnie z prognozą wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI) na rok 2026 i rok 2027. Wynagrodzenia osobowe w kolejnych latach są zwiększane zgodnie z prognozą wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI) na dany rok. W zakresie kosztów ZFŚS podstawą naliczenia jest odpis podstawowy na jednego pracownika obowiązujący w 2025 r. w wysokości 2 723,40 zwiększany w kolejnych latach zgodnie z prognozą przeciętnego wynagrodzenia brutto w gospodarce narodowej w roku poprzednim.

Koszty związane z nowymi etatami w Departamencie Informatyki

W związku z faktem, że projektowana ustawa nakłada na Departament Informatyki MRPiPS dodatkowe zadania związane z zaprojektowaniem, wykonaniem, wdrożeniem, utrzymaniem i rozwojem nowego systemu teleinformatycznego wspomagającego pracę Wojewódzkich Zespołów ds. Orzekania o Niepełnosprawności konieczne jest zapewnienie dodatkowych 2 etatów w grupie członków korpusu służby cywilnej zatrudnionych do realizacji ww. zadań.

Całkowity roczny koszt zatrudnienia nowych etatowych pracowników wyniesie:

- 1) w 2026 r. – 0,0 mln zł;
- 2) w 2027 r. – 0,407 mln zł;
- 3) w 2028 r. – 0,451 mln zł;
- 4) w 2029 r. – 0,462 mln zł;
- 5) w 2030 r. – 0,474 mln zł;
- 6) w 2031 r. – 0,486 mln zł;
- 7) w 2032 r. – 0,498 mln zł;
- 8) w 2033 r. – 0,511 mln zł;
- 9) w 2034 r. – 0,524 mln zł;
- 10) w 2035 r. – 0,537 mln zł.

Założenia do obliczeń w zakresie wynagrodzeń pracowników Departamentu Informatyki MRPiPS (w zł)

Wyszczególnienie	2027	2028
wynagrodzenie 1 osoby brutto	13 758,06	14 102,01
liczba etatów	2	2
liczba miesięcy	12	12
wynagrodzenie brutto	330 194	338 448
dodatkowe wynagrodzenie roczne brutto	0	28 067
Razem	330 194	366 615
Koszty pracodawcy w tym:	76 074	84 140
Składki na ubezpieczenia społeczne	56 760	63 004
Składki na FP i FS	8 090	8 980
PPK	4 953	5 397
ZFŚS	6 271	6 659
Łączny koszt zatrudnienia	406 268	450 655

Podstawą przyjęcia proponowanego miesięcznego poziomu wynagrodzenia w roku 2027 jest przeciętne wynagrodzenie osobowe wynikające ze sprawozdania Rb-70 za II kw. 2025 w cz. 44 w grupie członków korpusu służby cywilnej, zwiększone zgodnie z prognozą wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI) na rok 2026 i rok 2027. Wynagrodzenia osobowe w kolejnych latach są zwiększane zgodnie z prognozą wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI) na dany rok. W zakresie kosztów ZFŚS podstawą naliczenia jest odpis podstawowy na jednego pracownika obowiązujący w 2025 r. w wysokości 2 723,40 zwiększany w kolejnych latach zgodnie z prognozą przeciętnego wynagrodzenia brutto w gospodarce narodowej w roku poprzednim.

Ponadto, w 2027 r. konieczne jest przeznaczenie 170 tys. zł na jednorazowe wyposażenie stanowisk pracy przy założeniu 17 pracowników (przeciętnie 10 tys. zł na 1 stanowisko). Wzrost zatrudnienia generować będzie dodatkowe koszty związane z utrzymaniem stanowisk (koszty eksploatacji urządzeń, media, szkolenia, badania lekarskie, koszty napraw i remontów) w kolejnych latach, które oszacowano na kwotę 2 000 zł miesięcznie.

W wydatkach MRPiPS ujęto również konieczność wynajmu dodatkowej powierzchni dla nowozatrudnionych osób (szacowany roczny koszt dla 2027 r. to 1 200 tys. zł, w kolejnych latach powiększony o prognozę wskaźnika CPI).

Rok	Koszty utrzymania i wyposażenia oraz wynajem dodatkowej powierzchni biurowej (mln zł)
2026	0
2027	1,8
2028	1,7
2029	1,7
2030	1,7
2031	1,7
2032	1,8
2033	1,8
2034	1,9
2035	2,0
Razem	16,1

Założenia przyjęte do oszacowania wydatków na superwizję i doradztwo wzajemne

Koszty superwizji dla asystentów osobistych i doradztwa wzajemnego dla użytkowników, zostały skalkulowane przy założeniu:

- 45 tys. użytkowników w 2027 r., 55 tys. w 2028 r. W 2035 r. ich liczba ma wynieść 100 tys.;
- 67,5 tys. asystentów w 2027 r., 82, 5 tys. w 2028 r. W 2035 r. ich liczba ma wynieść 150 tys.

Założono realizację superwizji grupowych dla asystentów osobistych w formule stacjonarnej lub online.

Założono, że średni czas jednej sesji superwizji to 2h, a średnia liczba asystentów korzystających z jednej superwizji to 7 osób.

Na podstawie szacowanej liczby asystentów i % osób deklarujących udział w superwizji raz w miesiącu, oszacowano liczbę godzin superwizji do realizacji w danym roku. W 2027 r. będzie to 23 160 godzin (w ujęciu rocznym), w roku 2028 – 33 960 godzin. Koszt jednej godziny superwizji został oszacowany w wysokości 350 zł (na rok 2026) na podstawie dostępnych informacji o kosztach superwizji dla psychologów czy dla osób zajmujących się terapią uzależnień. W kolejnych latach kwota do wyliczeń podlega waloryzacji o prognozę wskaźnika CPI.

Koszt superwizji w latach 2027 -2035 prezentuje poniższe zestawienie.

Rok	Część asystentów, która skorzysta z superwizji raz w miesiącu	Liczba asystentów korzystająca z superwizji raz w miesiącu	Liczba potrzebnych sesji w miesiącu (kol. 3/7 osób)	Liczba potrzebnych godzin superwizji w miesiącu (kol. 4*2 godziny)	Liczba potrzebnych godzin superwizji w roku	Liczba potrzebnych superwizorów	Stawka za 1h	Roczny koszt superwizji (w tys. zł) (kol. 5*kol. 8* 12 m-cy*)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
2027	6%	4050	579	1158	23160	64	359,1	3 742,54
2028	8%	6600	943	1886	33960	94	368,1	8 330,84
2029	10%	9750	1393	2786	46800	139	376,9	12 600,52
2030	12%	13500	1929	3858	57864	193	386,3	17 884,14
2031	14%	17850	2550	5100	65592	255	396,0	24 235,20
2032	15%	21375	3054	6108	73296	305	405,9	29 750,85
2033	15%	22500	3214	6428	77160	321	416,0	32 088,58
2034	15%	22500	3214	6428	77160	321	426,4	32 890,79
2035	15%	22500	3214	6428	77160	321	437,1	33 716,15
Razem								195 239,6

- W roku 2027 koszt superwizji uwzględnia 9 miesięczny okres pracy asystentów

Projekt ustawy przewiduje również doradztwo wzajemne, którego koszt został oszacowany z uwzględnieniem liczby użytkowników oraz średniego kosztu rocznego jednostkowego zapewnienia użytkownikom doradztwa wzajemnego w wysokości 51,3 zł (w warunkach roku 2027). W kolejnych latach kwota do wyliczeń podlega waloryzacji o prognozę wskaźnika CPI. Projekt przewiduje maksymalną liczbę godzin doradztwa – 6 godzin w jednym półroczu. Założono, że doradztwo będzie miało zarówno charakter indywidualny jak i grupowy i skorzysta z niego 10% użytkowników w wymiarze 10 godzin rocznie. Koszt jednej godziny doradztwa przyjęto na poziomie zbliżonym do 150% stawki godzinowej minimalnego wynagrodzenia za pracę.

Koszt doradztwa wzajemnego w latach 2027 -2035 prezentuje poniższe zestawienie.

rok	Liczba użytkowników	Średni koszt roczny jednostkowy zapewnienia użytkownikom doradztwa wzajemnego (na 1 użytkownika) – w zł	koszty ogółem w tys. zł
2027	45000	51,30	2 308,5
2028	55000	52,58	2 891,9
2029	65000	53,84	3 499,6
2030	75000	55,19	4 139,3
2031	85000	56,57	4 808,5
2032	95000	57,98	5 508,1
2033	100000	59,43	5 943,0
2034	100000	60,92	6 092,0
2035	100000	62,44	6 244,0
Razem			41 434,9

Założenia przyjęte do oszacowania wydatków na system IT tworzony przez MRPiPS.

System teleinformatyczny – realizacja zadań wynikających z ustawy wymaga zaprojektowania, wykonania, wdrożenia, utrzymania i ciągłego rozwoju systemu, który będzie wspierał Wojewódzkie Zespoły ds. Orzekania o Niepełnosprawności w ustalaniu prawa osoby niepełnosprawnej do asystencji. Dodatkowo konieczne jest wprowadzenie zmian i ich utrzymywanie w kolejnych latach w innych systemach teleinformatycznych administrowanych przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej m.in. Portalu Informacyjno-Usługowym (PIU Emp@tia) na którym, zgodnie przepisami ustawy, będzie osadzony kreator umożliwiający składanie wniosku w sposób elektroniczny, SI EKSMOoN, z którego udostępniane będą dane na potrzeby ustalania prawa do asystencji oraz Centralnym Systemie Informatycznym Zabezpieczenia Społecznego, który jest odpowiedzialny za komunikację pomiędzy systemami w obszarze zabezpieczenia społecznego i rodziny. Zaproponowane w OSR koszty zostały oszacowane na podstawie obecnie realizowanych umów utrzymaniowo-rozwojowych oraz realnie realizowanych zmian, które swoim zakresem są zbliżone do tych, które są konieczne do wprowadzenia ww. systemach w związku z projektowaną ustawą. Koszt utworzenia systemu informatycznego został oszacowany w wysokości 10 mln zł. Utrzymanie systemu szacowane jest na poziomie 200 tys. zł miesięcznie waloryzowane prognozą wskaźnika CPI.

W ramach systemu obsługi asystencji osobistej planowane jest również stworzenie portalu informacyjnego oraz infolinii, których koszt w roku 2027 planowany jest w kwocie 4,0 mln zł. Koszt zadania w kolejnych latach jest zwiększany o wskaźnik wzrostu cen towarów i usług (CPI).

Łączne koszty w latach 2026-2035 wyniosą:

2026	- 0,0 mln zł,
2027	- 4,0 mln zł,
2028	- 4,1 mln zł,
2029	- 4,2 mln zł,
2030	- 4,3 mln zł,
2031	- 4,4 mln zł,
2032	- 4,6 mln zł,
2033	- 4,7 mln zł,
2034	- 4,8 mln zł,
2035	- 4,9 mln zł.

Razem 40,0 mln zł

W zakresie pozostałych kosztów zarządczych MRPiPS uwzględnione zostały środki zabezpieczające realizację ewaluacji, szkoleń dla superwizorów i doradców wzajemnych lub osób stale wspierających osobę z niepełnosprawnością, przeszkoleń użytkowników, działań informacyjnych i promocyjnych, przygotowanie materiałów wspierających wdrażanie asystencji.

Do kalkulacji przyjęto jednostkowy koszt szkolenia uzupełniającego dla superwizorów oraz doradców wzajemnych – 1500 zł, a w przypadku przeszkolenia użytkowników całościowy roczny łączny koszt 1000 000 zł oraz w przypadku użytkowników samodzielnie zatrudniających asystentów osobistych całościowy roczny koszt 500 000 zł. Koszty szkoleń oraz przeszkolenia są corocznie waloryzowane wskaźnikiem inflacji. W roku 2026 zaplanowane zostały również

środki na przeprowadzenie promocji asystencji osobistej oraz przygotowanie materiałów informacyjnych w wysokości łącznej 4 mln zł. Kwota planowana do poniesienia ze środków Funduszu Solidarnościowego. W latach 2027-2029 zaplanowano kwotę 1 mln zł na działania informacyjno-promocyjne, m.in. w związku z rozszerzeniem zakresu podmiotowego uprawnionych do asystencji. W związku z ustawową ewaluacją asystencji po trzech latach jej funkcjonowania, w roku 2030 zaplanowano kwotę 1 mln zł na realizację tego zadania.

Łączne koszty w latach 2026-2035 wyniosą:

2026 – 4,0 mln zł,
 2027 – 2,9 mln zł,
 2028 – 3,1 mln zł,
 2029 – 3,5 mln zł,
 2030 – 2,9 mln zł,
 2031 – 3,4 mln zł,
 2032 – 3,8 mln zł,
 2033 – 4,0 mln zł,
 2034 – 4,1 mln zł,
 2035 – 4,2 mln zł.

Razem – 35,9 mln zł

- w tym z budżetu państwa 31,9 mln zł i z budżetu Funduszu Solidarnościowego 4 mln zł.

Założenia do oszacowania kosztów certyfikowania nowych członków WZON

Szacunki w tym zakresie oparto o planowaną liczbę nowych członków Zespołu w danym okresie, z uwzględnieniem rotacji na poziomie 20%. Koszt szkolenia i certyfikacji został wyliczony w wysokości 2500 zł, natomiast koszt szkoleń uzupełniających na poziomie 750 zł. Łączne koszty z tego tytułu wynoszą w roku 2026 – 7,5 mln zł. Koszty szkoleń w kolejnych latach są waloryzowane zgodnie z prognozą wskaźnika CPI.

Rok	Liczba przeszkolonych członków Zespołów ds. AOON	przyrost roczny (rok-rok)	rotacja członków w Zespole (20%)	osoby objęte szkoleniem uzupełniającym (liczba osób z roku poprzedniego)	koszt certyfikacji (w zł)	koszt szkolenia uzupełniającego (w zł)	koszt szkoleń członków Zespołu (w tys. zł) (kol.(3+4)*6)+(kol.5*7)
1	2	3	4	5	6	7	8
2026	3000		3000		2500,0		7 500,0
2027	3500	500	600	3000	2565,0	769,5	5 130,0
2028	4000	500	700	3500	2629,1	788,7	5 915,5
2029	4000	0	800	4000	2692,2	807,7	5 384,4
2030	4000	0	800	4000	2759,5	827,9	5 519,1
2031	4000	0	800	4000	2828,5	848,6	5 657,0
2032	4000	0	800	4000	2899,2	869,8	5 798,5
2033	4000	0	800	4000	2971,7	891,5	5 943,4
2034	4000	0	800	4000	3046,0	913,8	6 092,0
2035	4000	0	800	4000	3122,2	936,6	6 244,3
Razem							59 184,2

Założenia do obliczeń w zakresie wzrostu wydatków w części 85 – Wojewodowie

W 2027 r. zaplanowano jako niezbędne dodatkowe zatrudnienie zabezpieczające realizację ustawowo nałożonych na wojewodę zadań w zakresie prowadzenia rejestru asystentów i rejestru realizatorów oraz w zakresie bieżącej obsługi w zakresie przekazywania środków, na poziomie przeciętnie 8 etatów w każdym województwie, tj. łącznie 128 etatów.

Od 2027 r. planowane jest również zwiększenie zatrudnienia w wydziałach WZON urzędu wojewódzkiego w zakresie wydawania decyzji o asystencji osobistej, w związku z realizacją projektowanej ustawy do 192 etatów. W kalkulacji przyjęto jako przeciętne wynagrodzenie w roku 2026 wskazane przez wojewodów przeciętne wynagrodzenie w pierwszym kwartale roku 2025 (9394,63 zł) w grupie członków korpusu służby cywilnej, zwaloryzowane planowanym na rok 2026 i 2027 wskaźnikiem inflacji 103,0% i 102,6%.

Ponadto, w 2027 r. konieczne jest przeznaczenie 3,4 mln na jednorazowe wyposażenie 192 stanowisk pracy WZON i ok. 150 orzeczników (przeciętnie 10 tys. zł na 1 stanowisko). Również w UW z tytułu wyposażenia stanowisk pracy planuje się zabezpieczenie kwoty 1,3 mln zł. W związku z koniecznością zabezpieczenia wyjazdów do osób z niepełnosprawnością w celu oceny zakresu wsparcia asystencją osobistą przez członków powoływanego przez WZON Składu, niezbędny jest zakup samochodu (150 tys. zł). Dodatkowo corocznie ujęte zostały koszty ubezpieczenia (ok. 5 tys. zł) i inne koszty eksploatacyjne pojazdu (10 tys. zł), waloryzowane wskaźnikiem inflacji. Ponadto zaplanowane zostały dodatkowe środki na działania związane z kontrolą i prowadzeniem rejestrów, skalkulowane jako 25% wynagrodzeń osobowych na dany rok, umożliwiające zabezpieczenie kosztów delegacji, zakupu materiałów, korespondencji, czy też zakup dodatkowego wyposażenia niezbędnego w zakresie obsługi rejestrów i kontroli.

Uwzględniając zgłaszaną, przez wszystkich wojewodów, potrzebę niezwłocznego podjęcia działań w zakresie zakupu/najmu dodatkowej powierzchni dla pracowników zatrudnionych do nowych ustawowych zadań, zabezpieczono kwotę 200 tys. zł miesięcznie na najem dodatkowej powierzchni lokalowej.

Założenia do obliczeń w zakresie kosztów wydawania decyzji przez WZON

Kalkulację w zakresie kosztów oparto na szacowanej liczbie osób z niepełnosprawnością, które będą wnioskowały o wydanie decyzji uprawniającej do korzystania z asystencji osobistej. W roku 2027 założono, że uprawnionych do uzyskania decyzji będzie 45 tys. osób, spośród których 30% złoży odwołanie od decyzji. W latach 2028-2029, z uwagi na nabycie uprawnień przez kolejne grupy użytkowników, w kalkulacji uwzględniono możliwość złożenia nowych wniosków/odwołań przez 40% osób z roku bieżącego oraz 25% osób z roku poprzedniego. Ponadto założono, że 20% osób będzie składało ponownie wnioski o decyzję. W latach 2030-2032 założono możliwość złożenia nowych wniosków/odwołań przez 25% osób z roku bieżącego, przy pozostawieniu pozostałych parametrów wyliczeń. Od roku 2033, z uwagi na brak przyrostu liczby użytkowników, założono, że w ramach przyjętej grupy 10% będą stanowili nowi użytkownicy, którzy wystąpią o decyzję, przy zachowaniu pozostałych parametrów wyliczeń. Koszt wydania w 2027 r. decyzji ustalającej prawo do asystencji wynosi 29,3 mln zł, przy założeniu, że wpłynie ok. 58,5 tys. wniosków (wraz z odwołaniami), a koszt wydania 1 decyzji w dwuosobowym składzie wyniesie średnio ok. 500 zł. Kwota ta w kolejnych latach jest waloryzowana wskaźnikiem inflacji. Kwota wydania decyzji została skalkulowana,

z uwzględnieniem kosztów ponoszonych przy wydawaniu decyzji o świadczeniu wspierającym, przy czym z uwagi na szczególne rozwiązania w zakresie podstawy wydawania decyzji (wywiad bezpośredni z osobą z niepełnosprawnością oraz obserwacja jej funkcjonowania podczas wywiadu lub – jeżeli jest to konieczne dla właściwego rozpoznania potrzeb osoby z niepełnosprawnością – wywiad bezpośredni z osobą stale wspierającą w miejscu zamieszkania, pobytu lub siedzibie zespołu) czas ustalania potrzeby wsparcia jest znacznie wydłużony oraz wymaga dojazdu do osoby z niepełnosprawnością. Stawka obejmuje wynagrodzenie 2 członków składu orzekającego wraz ze wszystkimi kosztami utrzymania stanowisk.

rok	Liczba użytkowników	liczba decyzji w danym roku, z uwzględnieniem odwołań z roku bieżącego i ponownych wniosków z okresów poprzednich	Stawka jednostkowa dla specjalisty na proces ustalenia prawa do asystencji osobistej	Koszty wydawania decyzji przez członków Zespołów ds. AOON (w mln zł)
2027	45000	58500	250,0	29,3
2028	55000	34250	256,0	17,5
2029	65000	38750	262,4	20,3
2030	75000	41750	269,0	22,5
2031	85000	46250	275,7	25,5
2032	95000	50750	282,6	28,7
2033	100000	49000	289,6	28,4
2034	100000	57500	296,9	34,1
2035	100000	57500	304,3	35,0
Razem				241,3

Założenia do obliczeń w zakresie wynagrodzeń pracowników urzędów wojewódzkich

- Koszty związane z nowymi etatami w urzędach wojewódzkich w zakresie realizacji zadań przypisanych wojewodzie.

Całkowity roczny koszt zatrudnienia nowych etatowych pracowników wyniesie:

- 1) w 2026 r. – 0,0 mln zł;
- 2) w 2027 r. – 18,875 mln zł;
- 3) w 2028 r. – 20,932 mln zł;
- 4) w 2029 r. – 21,452 mln zł;
- 5) w 2030 r. – 22,002 mln zł;
- 6) w 2031 r. – 22,569 mln zł;
- 7) w 2032 r. – 23,151 mln zł;
- 8) w 2033 r. – 23,747 mln zł;
- 9) w 2034 r. – 24,359 mln zł;
- 10) w 2035 r. – 24,987 mln zł.

(w zł)

Wyszczególnienie	2027	2028
wynagrodzenie 1 osoby brutto	9 928,06	10 176,26
liczba etatów	128	128

liczba miesięcy	12	12
wynagrodzenie brutto	15 249 500	15 630 735
dodatkowe wynagrodzenie roczne brutto	0	1 296 207
Razem	15 249 500	16 926 942
Koszty pracodawcy w tym:	3 625 064	4 004 558
Składki na ubezpieczenia społeczne	2 621 389	2 909 742
Składki na FP i FS	373 613	414 710
PPK	228 742	253 904
ZFŚS	401 320	426 202
Łączny koszt zatrudnienia	18 874 564	20 931 500

Do obliczenia wynagrodzeń w urzędach wojewódzkich przyjęto wskazane przez UW, na podstawie sprawozdań Rb-70, przeciętne wynagrodzenie w I kwartale 2025 r. na poziomie 9 394,63 zł w grupie członków korpusu służby cywilnej, zwiększone na rok 2026 i 2027, zgodnie z prognozą wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI). Wynagrodzenia osobowe w kolejnych latach są zwiększane zgodnie z prognozą wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI) na dany rok. W zakresie kosztów ZFŚS podstawą naliczenia jest odpis podstawowy na jednego pracownika obowiązujący w 2025 r. w wysokości 2 723,40 zwiększany w kolejnych latach zgodnie z prognozą przeciętnego wynagrodzenia brutto w gospodarce narodowej w roku poprzednim.

- Koszty związane z nowymi etatami w urzędach wojewódzkich w zakresie realizacji zadań przypisanych **WZON**

Całkowity roczny koszt zatrudnienia nowych etatowych pracowników wyniesie:

- 1) w 2026 r. – 0,0 mln zł;
- 2) w 2027 r. – 28,312 mln zł;
- 3) w 2028 r. – 31,397 mln zł;
- 4) w 2029 r. – 32,178 mln zł;
- 5) w 2030 r. – 33,003 mln zł;
- 6) w 2031 r. – 33,854 mln zł;
- 7) w 2032 r. – 34,726 mln zł;
- 8) w 2033 r. – 35,621 mln zł;
- 9) w 2034 r. – 36,539 mln zł;
- 10) w 2035 r. – 37,480 mln zł.

(w zł)

Wyszczególnienie	2027	2028
wynagrodzenie 1 osoby brutto	9 928,06	10 176,26
liczba etatów	192	192
liczba miesięcy	12	12
wynagrodzenie brutto	22 874 250	23 446 103
dodatkowe wynagrodzenie roczne brutto		1 944 312
Razem	22 874 250	25 390 415
Koszty pracodawcy w tym:	5 437 596	6 006 836
Składki na ubezpieczenia społeczne	3 932 084	4 364 612

Składki na FP i FS	560 419	622 065
PPK	343 114	380 856
ZFŚS	601 980	639 302
Łączny koszt zatrudnienia	28 311 847	31 397 250

Do obliczenia wynagrodzeń w urzędach wojewódzkich przyjęto wskazane przez UW, na podstawie sprawozdań Rb 70, przeciętne wynagrodzenie w I kwartale 2025 r. na poziomie 9 394,63 zł w grupie członków korpusu służby cywilnej, zwiększone na rok 2026 i 2027, zgodnie z prognozą wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI). Wynagrodzenia osobowe w kolejnych latach są zwiększane zgodnie z prognozą wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI) na dany rok. W zakresie kosztów ZFŚS podstawą naliczenia jest odpis podstawowy na jednego pracownika obowiązujący w 2025 r. w wysokości 2 723,40 zwiększany w kolejnych latach zgodnie z prognozą przeciętnego wynagrodzenia brutto w gospodarce narodowej w roku poprzednim.

Założenia do obliczeń w zakresie kosztów ZUS (utworzenie systemu IT i jego utrzymania oraz zapewnienia osobom z niepełnosprawnością w oddziałach Zakładu Ubezpieczeń Społecznych dostępu do środków technicznych umożliwiających złożenie wniosku o przyznanie prawa do asystencji osobistej oraz pomocy w złożeniu tego wniosku drogą elektroniczną).

Koszt wytworzenie oprogramowania szacujemy na 150 mln zł.

Planowane są również niezbędne wydatki na infrastrukturę IT, których poziom w roku 2027 wyniesie 46,1 mln rocznie (budowa 32 mln, utrzymanie 14,1 mln).

Koszty utrzymania licencji wyniosą łącznie – 10,2 mln zł.

Łączne wydatki w latach 2027 -2025 wyniosą:

rok	system IT i jego utrzymanie	z tego:			
		utworzenie systemu	budowa infrastruktury	utrzymanie infrastruktury	utrzymanie licencji (coroczny wydatek)
2027	197,5	150	32	14,1	1,4
2028	15,6	0	0	14,5	1,1
2029	15,8	0	0	14,7	1,1
2030	16,0	0	0	14,9	1,1
2031	16,3	0	0	15,2	1,1
2032	16,5	0	0	15,4	1,1
2033	16,9	0	0	15,8	1,1
2034	17,3	0	0	16,2	1,1
2035	17,5	0	0	16,4	1,1
Razem	329,4	150	32	137,2	10,2

Dodatkowe założenia w zakresie kalkulacji liczby zapytań do Krajowego Rejestru Karnego

Zgodnie z projektem wojewoda przed dokonaniem wpisu do Rejestru asystentów, w terminie 14 dni od dnia złożenia wniosku, dokonuje weryfikacji w Krajowym Rejestrze Karnym prawdziwości oświadczenia osoby, która wnioskuje o wpis do Rejestru asystentów: o braku skazania prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe i braku orzeczonego prawomocnie zakazu prowadzenia działalności związanej z wychowywaniem, leczeniem, edukacją małoletnich lub opieką nad nimi

	lub zakazu przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, zakazu kontaktowania się z określonymi osobami lub zakazu opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu. Uwzględniając szacowaną w poszczególnych latach liczbę asystentów oraz ewentualną rezygnację osoby wnioskującej z podjęcia pracy asystenta, w kalkulacji założono, że liczba zapytań będzie wynosić ok. 120% szacowanej liczby asystentów osobistych zaangażowanych w realizację ustawy w danych latach, tj.: • w 2027 r. ok. 81 tys. • w 2028 r. ok. 99 tys. • w 2029 r. ok. 117 tys. • w 2030 r. ok. 135 tys. • w 2031 r. ok. 153 tys. Przegląd wydatków Wsparcie osób z niepełnosprawnościami zostało objęte przeglądem wydatków (o którym mowa w ustawie o finansach publicznych). W jego wyniku zostaną wypracowane propozycje zmian, polegające na realokacji środków z istniejących form wsparcia osób z niepełnosprawnościami na usługę asystencji osobistej. Przeglądem wydatków zostaną objęte: wydatki budżetu państwa oraz państwowych funduszy celowych na wsparcie osób z niepełnosprawnością, programy i formy wsparcia realizowane w ramach PFRON, programy wsparcia osób niepełnosprawnych w ramach Funduszu Solidarnościowego, świadczenia w ramach wsparcia rodzin i program „Za życiem”, a także świadczenia wypłacane przez ZUS i KRUS.
--	--

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe								
Skutki								
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny z 2024 r.)	duże przedsiębiorstwa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	0,0	0,0	1282,7	2341,8	3957,2	6995,2	41024,4
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Projekt będzie miał pozytywny wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość (w tym funkcjonowanie przedsiębiorców) z powodu ogólnego wpływu ustawowej asystencji osobistej na rynek pracy (m.in. poprzez zwiększenie możliwości podejmowania aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami oraz wspierających ich członków ich rodzin), co zostało omówione w ramach pkt 9 OSR.						

	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Projekt będzie miał pozytywny wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość (w tym funkcjonowanie przedsiębiorców) z powodu ogólnego wpływu ustawowej asystencji osobistej na rynek pracy (m.in. poprzez zwiększenie możliwości podejmowania aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami oraz wspierających ich członków ich rodzin), co zostało omówione w ramach pkt 9 OSR.
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	- Zwiększenie niezależności i samostanowienia osób z niepełnosprawnościami: Pozwoli to na pełniejsze uczestnictwo w życiu społecznym i zawodowym. - Ograniczenie dyskryminacji: Usługa asystencji osobistej pomoże w zniwelowaniu barier, które uniemożliwiają osobom z niepełnosprawnościami pełne uczestnictwo w różnych sferach życia. - Wsparcie dla opiekunów i rodziny: Usługa asystencji pozwoli osobom dotychczas zaangażowanym we wsparcie osób z niepełnosprawnościami na nowo zdefiniować zakres tego zaangażowania, jak i pozwoli na dokonanie nowych wyborów swoich aktywności. - Wsparcie dla osób starszych pełniących dziś rolę wsparcia osób z niepełnosprawnościami w ich rodzinie: odciążenie ich w sytuacji szczególnego obciążenia zdrowia fizycznego i psychicznego. - Rozwój lokalnych systemów wsparcia: Ustawa umożliwi rozwój działalności usługowej na poziomie lokalnym, zgodnie z zasadami decentralizacji i polityki deinstytucjonalizacji. - Zwiększenie aktywności zawodowej osób podejmujących funkcję asystentów osobistych oraz wzrost stabilności ich zatrudnienia w porównaniu z formami projektowymi. - Zwiększenie aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami oraz ich opiekunów, co ostatecznie będzie skutkowało również polepszeniem sytuacji osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin w wyniku otrzymywanych wynagrodzeń. - Pozytywny wpływ na system ochrony zdrowia w formie zwiększenia możliwości leczenia prewencyjnego lub na wcześniejszych stadiach chorób, poprzez zwiększenie (dzięki wsparciu asystenta osobistego) możliwości korzystania przez osoby z niepełnosprawnościami np. ze wsparcia POZ, opieki ambulatoryjnej, lub badań, w szczególności wymagających dalszego przemieszczania się (np. bardziej specjalistyczne badania diagnostyczne). Podobny wpływ może dotyczyć również części osób stale wspierających osoby z niepełnosprawnościami z racji na de facto również wytnieniowy wpływ asystencji osobistej (możliwość realizacji zaleceń lekarskich i diagnostycznych, gdy bliska osoba z niepełnosprawnością ma wsparcie asystenta osobistego).
Niemierzalne	Organizacje pozarządowe i	- Zapewnienie możliwości realizacji usług asystencji osobistej w długiej perspektywie czasowej: stabilne rozwiązanie ustawowe, umożliwi realizację asystencji osobistej, jako działania wieloletniego, zabezpieczonego finansowo, w

	spółdzielnie socjalne	tym w zakresie pokrywania kosztów świadczenia asystencji osobistej oraz kosztów obsługi.
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń		Projekt będzie miał pozytywny wpływ na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe, w szczególności na sytuację społeczną oraz zawodową osób z niepełnosprawnościami oraz członków ich rodzin.
8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu		
☐ nie dotyczy		
Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).		☒ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☒ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:		☒ zwiększenie liczby dokumentów ☒ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektroniczności.		☒ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy
Komentarz: Dodatkowe obciążenia (powodujące zwiększenie liczby dokumentów oraz liczby procedur) dotyczyć będą w szczególności: • BON – całościowa koordynacja, monitorowanie i nadzór nad wdrażaniem ustawy i realizacja zadań o charakterze centralnym związanych z wdrażaniem ustawy (np. certyfikacja organizacji pozarządowych); • Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – stworzenie i obsługa systemu teleinformatycznego asystencji osobistej; • urzędów wojewódzkich – nadzór, monitoring i kontrola realizacji asystencji osobistej na poziomie wojewódzkim, prowadzenie Rejestru realizatorów i Rejestru asystentów; • wojewódzkich zespołów ds. orzekania o niepełnosprawności – ustalanie prawa do asystencji osobistej na poziomie wojewódzkim; • powiatów – organizacja i realizacja asystencji osobistej, w przypadku wyboru przez użytkownika; • organizacji pozarządowych – realizacja asystencji osobistej, w przypadku zlecenia przez powiat (w tym wyboru przez użytkownika). Zwiększenie obciążeń zostanie jednak adekwatnie zmitigowane przez przekazanie odpowiednich środków na realizację dodatkowych zadań związanych z wdrażaniem ustawy. Dotyczy to w szczególności powiatów, z racji na to, że realizacja asystencji osobistej będzie zadaniem zleconym z zakresu administracji rządowej i będzie ona w pełni finansowana ze środków budżetu państwa, a zatem w żaden sposób nie odbije się negatywnie na finansach samorządów. Wręcz przeciwnie – w dłuższym okresie powinno to pozwolić na uzyskanie oszczędności przez powiaty, w szczególności te, które aktualnie realizują własne programy o charakterze podobnym do asystencji osobistej.		
9. Wpływ na rynek pracy		
Projekt ma pozytywny wpływ na rynek pracy, w szczególności przez: - zwiększenie liczby miejsc pracy (asystenci osobiści) w obszarze usług społecznych,		

- umożliwienie wejścia na rynek pracy lub zwiększenia aktywności na rynku pracy osobom z niepełnosprawnościami wymagającym wsparcia asystenta osobistego,
- umożliwienie rodzinom, a w szczególności rodzicom lub opiekunom osób z niepełnosprawnościami podjęcie innych form aktywności społecznej lub zwiększenie ich intensywności, w tym także podjęcie aktywności zawodowej,
- przyczynienie się do zwiększenia profesjonalizacji zawodu asystenta osobistego przez wprowadzenie systemu szkoleń, co wpłynie pozytywnie na jakość świadczonych usług
- brak negatywnego wpływu na sektory szczególnie istotne społecznie.

10. Wpływ na pozostałe obszary

☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe	☐ demografia ☐ mienie państwowe ☐ inne:	☒ informatyzacja ☒ zdrowie
Omówienie wpływu	Ustawowa asystencja osobista pozwoli użytkownikom asystencji osobistej oraz członkom ich rodzin zapewniającym im wsparcie, efektywniej oraz na wcześniejszym etapie (np. na wczesnym etapie danych problemów zdrowotnych) korzystać ze wsparcia systemu ochrony zdrowia, z racji na zlikwidowanie lub ograniczenie jednej z poważniejszych barier w dostępie do tego systemu. Dzięki wsparciu asystenta osobistego jej użytkownik i/lub członkowie jego rodziny będą mogli w znacznie prostszy sposób realizować swoje potrzeby życiowe i wypełniać role społeczne i zawodowe. Pozwoli to m.in. na to, aby korzystać z systemu ochrony zdrowia (w tym zakresie profilaktyki oraz zaplanowanych badań) i np. udać się do placówki ochrony zdrowia – z bezpośrednim wsparciem asystenta osobistego w wypadku zapisania takiego rodzaju wsparcia w kontrakcie trójstronnym, albo korzystając z tego, że osoba z niepełnosprawnością, którą na co dzień wspiera jej bliski w danym czasie będzie wspierana przez asystenta. Znacząca poprawa dostępności asystencji osobistej zwiększy u ww. grup osób możliwość realizowania badań oraz działań profilaktycznych rekomendowanych w ramach systemu ochrony zdrowia, co jest rozwiązaniem znacznie tańszym w zakresie kosztów dla budżetu państwa niż późne leczenie efektów chorób i zaburzeń (np. w zakresie chorób sercowo-naczyniowych), które związane jest ze znacznie bardziej kosztowymi świadczeniami medycznymi (np. operacje, długotrwała rehabilitacja). Ponadto przeprowadzone analizy wskazały, że aktualne przepisy ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta pozwolą na realizację założeń projektu ustawy o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami. Całościowo i w dłuższym okresie może to przyczynić się do zmniejszenia udziału i liczby wysoko kosztochłonnych świadczeń medycznych, jak również liczby długotrwałych hospitalizacji osób z niepełnosprawnościami i ich bliskich, co przełoży się na oszczędności w tym obszarze. W ramach usługi przetwarzane będą wrażliwe dane osobowe. Jak pokazują doświadczenia z przestrzeganiem przepisów dotyczących ochrony danych osobowych w MRPiPS oraz Zakład Ubezpieczeń Społecznych w ramach systemów teleinformatycznych Emp@tia oraz systemu	

	stworzonego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych bezpieczeństwo danych osobowych zostanie zapewnione przez nadzorujących poszczególne systemy w należyтым stopniu. Należy szczególnie uczulić realizatorów zadania o konieczności ochrony danych osobowych, szczególnie tych dotyczących zdrowia, jako szczególnie wrażliwych.
--	--

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Proponuje się, aby Ustawa weszła w życie 1. dnia miesiąca przypadającego w 14. miesiącu od dnia jej ogłoszenia., z wyjątkiem m.in.:

- przepisów dot. działań związanych z przygotowaniem do realizacji ustawy (np. opracowanie systemów informatycznych);
- elementów ustawy wymagających dłuższego przygotowania (np. rozpoczęcie faktycznego świadczenia asystencji osobistej, rozszerzenie realizacji asystencji osobistej wobec dzieci, czy obsłużenie większej liczby osób wnioskujących o ustalenie prawa do asystencji osobistej w związku z obniżającym się punktowym progiem wejściowym dla wnioskowania), dodatkowych nakładów finansowych (np. roczny wzrost maksymalnej miesięcznej liczby godzin asystencji osobistej) lub wdrażających docelowe wymagania merytoryczne (np. wyższe wymagania dla kadr).

Zapewnienie właściwego jakościowo i terminowo wdrożenia różnych elementów Ustawy będzie realizowane dzięki ich analitycznemu rozpisaniu i realizowaniu zgodnie ze szczegółowym harmonogramem, z wykorzystaniem nowoczesnych metod zarządzania, stałej ewaluacji działań oraz regularnym mapowaniu potencjalnych ryzyk i aktywnym ich minimalizowaniu.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Przewiduje się pogłębioną analizę skutków wprowadzonych regulacji w szerokiej perspektywie ich oddziaływania na osoby z niepełnosprawnościami i ich otoczenie. Analiza obejmować będzie również wpływ asystencji osobistej na korzystanie z innych form wsparcia osób z niepełnosprawnościami oraz sposób funkcjonowania systemów świadczeń wynikających z niepełnosprawności. Sama ustawa przewidywać będzie zbieranie szczegółowych danych o usłudze asystencji osobistej.

Ewaluacja będzie miała charakter ciągły, dane w zakresie świadczenia asystencji osobistej oraz usług wspierających będą zbierane w czasie rzeczywistym – w miarę wypełniania danych w systemie online przez poszczególnych użytkowników systemu. Ponadto będą tworzone comiesięczne raporty z korzystania z asystencji osobistej, założone są stałe badania (o charakterze ilościowym oraz jakościowym) w zakresie rzetelności i jakości procesu ustalania prawa do asystencji osobistej, jak również jakości świadczenia asystencji osobistej. Ponadto po roku funkcjonowania ustawy założona jest kompleksowa i pogłębiona ewaluacja wdrażania ustawy pod kątem potrzeby wdrożenia zmian, w szczególności o charakterze legislacyjnym.

Wśród mierników zakładane są m.in.:

- liczba osób, które złożyły wniosek o ustalenie prawa do asystencji osobistej (wartości wskazane w części 6 OSR; dla roku 2027: ok. 58,5 tys. wniosków, wraz z odwołaniami),
- liczba użytkowników asystencji osobistej (wartości wskazane w części 6 OSR; dla roku 2030: ok. 75 tys.),
- liczba asystentów osobistych (wartości wskazane w części 6 OSR; dla roku 2030: ok. 112,5 tys.),
- liczba zrealizowanych godzin asystencji osobistej (wartości wskazane w części 6 OSR; dla roku 2030: ok. 84,6 mln godzin),
- liczba zrealizowanych godzin superwizji.

Miernik pośredni:

- współczynnik aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych.

wartość dla roku 2022 (BAEL): 34,2%

wartość zakładana dla roku 2030 (zgodnie ze Strategią na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami): 45%

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)

Najważniejszym dokumentem źródłowym dla Ustawy o asystencji osobistej jest Komentarz generalny nr 5 Komitetu ONZ ds. Praw Osób z Niepełnosprawnościami do artykułu 19 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych. Komentarz ten, omawiając szczegółowo znaczenie art. 19 Konwencji dotyczącego realizacji prawa do niezależnego życia i włączenia w społeczność lokalną, jednocześnie opisuje fundamentalne cechy asystencji osobistej i właściwy sposób jej realizacji. Niniejsza ustawa była tworzona w taki sposób, aby w jak największym stopniu realizować ww. wymagania, uwzględniając jednocześnie najlepsze międzynarodowe praktyki wdrażania ich w życie.

Z komentarzem generalnym nr 5 Komitetu ONZ ds. Praw Osób z Niepełnosprawnościami do artykułu 19 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych można się zapoznać m.in. pod linkiem (angielska wersja językowa):

<https://docs.un.org/en/CRPD/C/GC/5>

Ponadto, wśród dokumentów, które stanowiły szczególnie cenne źródło informacji w zakresie projektowania wdrażania ustawowej asystencji osobistej jest m.in. Standard Asystencji Osobistej Osoby z Niepełnosprawnością, wypracowany w ramach projektu unijnego (PO WER 2.6) pt. „Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”, którego liderem było Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, jak również analiza rozwiązań zagranicznych oraz krajowych w zakresie asystencji osobistej, a także liczne załączniki do Standardu, wypracowane w wyniku realizacji pilotażu asystencji osobistej.

Wspomniane wyżej dokumenty są dostępne na stronie projektu:

<https://wlaczeniespoleczne.pl/asystencja-osobista-2>